PSEUDO-HEPHAESTION DE METRIS.

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORUM ORDINE

ACADEMIAE GUILELMAE ARGENTINENSIS

RITE IMPETRANDOS

EDIDIT

COMMENTARIIS INSTRUXIT

HENRICUS ZUR JACOBSMUEHLEN

BREMENSIS.

ARGENTORATI

APUD CAROLUM I. TRUEBNER.

MDCCCLXXXVI.

Darmstadtii typis G. Otto.

Praeter scriptores de re metrica latinos, quos in Henrici Keilii Grammaticorum Latinorum editione consului, et varios de re metrica tractatus, qui in Christiani Walzii Rhetoribus Graecis insunt, hae potissimum mihi inspiciendae et examinandae erant scriptorum de re metrica graecorum editiones:

Anecdota Chisiana de re metrica, ed. Guilelmus Mangelsdorf in programmate gymnasii Carolsruhensis a. 1876. Eorundem Anecdotorum Chisianorum paragraphum 1 primus integram edidit Guilelmus Studemund in Anecdotorum Variorum vol. I, Berolini 1886, pag. 205—209).

Anonymi Ambrosiani de re metrica, ed. Guilelmus Studemund in Anecdotorum Variorum vol. I pag. 211 sqq. (ex parte = Analecta Grammatica ed. Henricus Keil Halis 1848 pag. 3 sqq. = ed. Augustus Nauck in Lexici Vindobonensis editione, Petropoli 1867, pag. 253 sqq.).

Anonymi liber de metris Pindari carminum Olympiorum et Pythii primi, ed. Franciscus de Furia in Appendice ad Draconem Stratonicensem, Lipsiae 1814, pag. 52, 20—70, 12.

Anonymi varii de re metrica, ed. Guilelmus Studemund in annali philologo a. 1885 pag. 751—757 et in Anecdotorum Variorum vol. I.

Anonymi varii de re metrica, ed. Gustavus Vhlig in Dionysii Thracis art. gramm. (Lipsiae 1883) in prolegomenis et pag. 117, 3—124 ('supplementum tertium').

Anonymi varii de re metrica, in Scholiis ad Dionysium Thracem occurrentes, ed. Immanuel Bekker in Anecdot. Graec. (Berolini 1816) vol. II.

Anonymi tractatus de versibus anacreonteis, ed. Du Cangius in Glossario ad scriptores mediae et infimae aetatis, a. 1638 pag. 727 sq.

Anonymi tractatus de metro iambico, ex codice Hilferdingii ed. Nauck in Mélanges Gréco-Romains tom. II pag. 510.

Anonymi tractatus de hiatu in versu iambico, ed. F. G. Schneidewin in Philologi Gottingensis vol. X pag. 350 sq. (= ed. Augustus Nauck in Lexici Vindobonensis editione, Petropoli 1867, pag. 268 sqq.).

Aristidis Quintiliani de musica (libri I capita 20—29), ed. Albertus Iahn vol. I (Berolini 1882) pag. 28—37.

Dionysii qui fertur de pedibus tractatus, ed. Guilelmus Studemund in Anecdotorum Variorum vol. I pag. 160—163 (conf. ibidem in Addendis et Corrigendis).

(Pseudo-)Draconis liber de metris poeticis, ed. Godofredus Hermann, Lipsiae 1812.

Georgii Choerobosci Exegesis in Hephaestionis Enchiridion, ed. Guilelmus Hoerschelmann in Studemundi Anecdotorum Variorum vol. I pag. 31—96.

Heliae Monachi liber de metris cum appendicibus, ed. Guilelmus Studemund in Anecdotorum Variorum vol. I pag. 167—184.

Hephaestionis enchiridion de metris, ed. Rudolphus Westphal in Scriptorum Metricorum Graecorum vol. I, Lipsiae 1866 (= Hephaestionis Alexandrini Enchiridion, iterum ed. Thomas Gaisford, Oxonii 1855).

Pseudo-Herodiani tractatus de hexametri εἴδεσιν, ed. Guilelmus Studemund in Anecdotorum Variorum vol. I pag. 185—188.

Ioannis Botaniatae carmen de metro iambico, ed. Guilelmus Studemund in Anecdotorum Variorum vol. I pag. 199 sqq.

Isaaci Monachi liber de metris poeticis, ed. Ludovicus Bachmann in Anecdot. Graec. vol. II (Lipsiae 1828) pag. 167—196.

Michaelis Pselli carmen de metro iambico, ed. Guilelmus Studemund in Anecdotorum Variorum vol. I pag. 198 sq.

(Pseudo-)Moschopuli tractatus de metris, ed. Franciscus Nicolaus Titze in „Manuelis Moschopuli Cretensis opusc. gramm." (Lipsiae et Pragae 1822) pag. 43—50.

(Pseudo-)Plutarchi de metris capita duo, ed. Daniel Wyttenbach in Plutarchi Moralium editionis Oxoniensis tomo V (a. 1800) pag. 1283—1288.

Scholia Hephaestionea Ambrosiana (i. e. Scholiorum Hephaestioneorum A pars prior), ed. Guilelmus Studemund in Anecdotorum Variorum vol. I pag. 118—152.

[Reliqua 'scholia Hephaestionea A' exstant in Hephaestionis Alexandrini Enchiridii editionibus Gaisfordiana altera et in Westphaliana, de quibus conf. supra].

Scholia Hephaestionea B, ed. Guilelmus Hoerschelmann in programmate universitatis Dorpatensis a. 1882.

Tractatus Harleianus de metris, ed. Thomas Gaisford in Hephaestionis Alexandrini Enchiridii editionis alterius tomo I pag. 317—334.

Trichae de novem metris libelli, ed. Franciscus de Furia in Appendice ad Draconem Stratonicensem, Lipsiae 1814 (= ed. Rudolphus Westphal in Scriptorum Metricorum Graecorum vol. I pag. 251—302).

Ioannis Tzetzae διδασκαλία σαφεστάτη περὶ τῶν ἐν τοῖς στίχοις μέτρων ἁπάντων, ed. I. A. Cramer in Anecd. Graec. Oxoniens. vol. III (a. 1836) pag. 302—333.

Isaaci Tzetzae carmen de metris Pindaricis, ed. I. A. Cramer in Anecd. Graec. Paris. vol. I (Oxonii 1839) pag. 59—162.

Scriptorum de re metrica Graecorum studium cum post renatas in Italia litteras ab hominibus doctis adeo neglectum iaceret, ut perpauci illorum librorum notitiam tenerent, primus Rudolphus Westphal in libro de re metrica ingeniose conscripto (vol. I² pag. 196 sqq.) diligenter inquisivit, singuli scriptores metrici quo vinculo inter se cohaererent[1]. Qui quamquam partem tantum veri dispexit, ut par est in disciplina nova tractanda, id tamen effecit, ut duo viri de doctrina metrica optime meriti scriptores de re metrica Graecos in bibliothecis latentes sedulo investigarent et describerent. Nam Guilelmus Studemund, praeceptor meus, perquisitis bibliothecis Italicis in annali philologo a. 1867 pag. 609 sqq. et a. 1885 pag. 748 sqq. necnon in Anecdotis Chisianis (a Guilelmo Mangelsdorf Carolsruhae a. 1876 editis) et in Anecdotorum Variorum volumine I (a. 1886) largos atque inexspectatos effudit thesauros ad illam materiam locupletandam scriptorumque de re metrica historiam contexendam; et Guilelmus Hoerschelmann in Museo Rhenano XXXVI (a. 1881) pag. 260 sqq. et in programmate Dorpatensi a. 1882 commentarios in Hephaestionis Enchiridion conscriptos nova luce illustravit.

Inter ea, quae Studemund in lucem protraxit, scripta metrica inedita, dum historiam scriptorum de re metrica perlustro, prae ceteris me allicuit congeries illa metrici argumenti sub Hephaestionis nomine non paucis codicibus tradita, quorum nullus saeculo XV antiquior esse videtur; conf. quae de hac re Studemund breviter rettulit in annali philologo a. 1867 pag. 611—614. Precibus igitur a Studemundo petivi, ut mihi libri Pseudo-Hephaestionei aestimandi facultatem daret;

[1] Conf. etiam Augustum Rossbach in programmatis universitatis Vratislaviensis a. 1857 et 1858.

neque id negavit vir doctissimus, sed etiam comiter permisit roganti mihi, ut hunc librum, si tanti videretur, publici iuris facerem, omnibus eis copiis, quas ad hunc scriptorem edendum congesserat, pro lubitu meo usus. Atque initio quidem ipse vix minus dubitavi quam Studemund, num Pseudo-Hephaestion dignus esset qui totus typis exprimeretur. Sed cum scriptorum Byzantinorum opuscula metrica perlustrassem, quamquam multa Pseudo-Hephaestionis praecepta cum illorum inficeta doctrina artissime cohaerere intellexi, non pauca tamen hoc libro contineri mihi visa sunt, quae apud reliquos de re metrica scriptores frustra quaerantur. Quare totum Pseudo-Haephaestionem apparatu critico Studemundiano instructum edere constitui. Omnes, de quibus infra agam, codices ab ipso Studemundo excussi sunt, nisi ubi contrarium adnotavero.

Codices Pseudo-Hephaestionis, cum non omnes congeriem sub Hephaestionis nomine traditam totam contineant, discedunt in varias classes; sunt autem octo hae:

I. Codices, in quibus totus exstat Pseudo-Hephaestion:

1. M = Monacensis 536 (63) chartaceus 8⁰ saec. XV—XVI miscellanens; conf. de hoc codice Studemund in annal. philol. a. 1867 pag. 613 nota 3. Continet fol. 110ʳ—132ᵛ med. (i. e. usque ad codicis finem) ἡφαιστίονος περὶ μέτρου, quem titulum sequitur tota ea, quam nunc editurus sum, congeries.

2. P = Parisinus 2008 saec. XV—XVI. Continet fol. 141ʳ—168ʳ: 'ἡφαιστίωνος περὶ μέτρων', sequente tota ea congerie, quam continet codex M. Ceterum conf. Meloti Catalogum codicum mss. bibliothecae Regiae tom. II, Parisiis 1740, pag. 431. Codicem P anno 1880 contulit a Studemundo rogatus vir mea laude superior Guilelmus Hoerschelmann.

II. Codex, in quo discerptus exstare videtur totus Pseudo-Hephaestion, est

1. Baroccianus 72 saec. XV exeuntis, de quo conf. Studemund Anecd. Var. I pag. 104. Continet enim is

codex fol. 44r—46v et 70—71 et 187r—204v Pseudo-Hephaestionis paragraphos 1—33, 37, 44—45; §§ 34—36 et 38—43 utrum omissae sint an inter diversi argumenti libellos dispersae item atque reliquae Pseudo-Hephaestionis paragraphi, e Coxii descriptione, quam secutus est Studemund l. c., non satis apparet; cum § 35 conferendus fortasse est is, qui in fol. 72r legitur, tractatus de carminum generibus variis.

2. Fortasse huc pertinet etiam codex

Q = Matritensis 40 sic descriptus in Ioannis Iriarte catalogo, cui inscribitur 'Regiae bibliothecae Matritensis codd. gr. mss.', anno Matriti 1769 vol. I pag. 145: 'Membraneus partim, partim chartaceus, folii minoris forma, foliis 128 duplici manu, altera quidem antiquiore, saeculi nimirum XIV in membranis densioribus prae vetustate fuscis, hic detritis illic laceris, erasae prioris scripturae vestigia passim exhibentibus; altera vero in crassioribus chartis recentiore, saeculi XV. Fragmentorum opusculorumque grammaticorum farraginem complectens'. Conf. praeterea Guilelmum Studemund in annal. philol. a. 1867 pag. 612. Continet hic codex fol. 56—67: *Ἡφαιστίονος γραμματικοῦ ἐγχειρίδιον περὶ μέτρων*, inc.: *Εἰ μέλλοιμεν ἐμμελῶς*, des.: *καὶ τῶν κατὰ τὰς συλλαβὰς παθῶν εἴρηται.* (Perperam de huius operis fine se rettulisse confitetur Iriarte in catalogo pag. 381; conf. quae inde descripta ad codicem Matritensem 95 infra adnotavi pag. 13). Quod addit Iriarte (l. c. pag. 147) 'Opusculum typis non semel editum', id per errorem sine dubio dixit, deceptus scilicet Hephaestionis, qui in inscriptione commemoratur, nomine.

Ea, quae foliis 61v—63r extr. continentur, a viro doctissimo Carolo Galland Matriti anno 1883 descripta perlegere mihi licuit, nec tamen inveni, quae ad Pseudo-Hephaestionem pertinerent, praeter ea quae exstant in fol. 61v et 62r capita *περὶ σχημάτων* et *περὶ παθῶν* cum Ps.-Heph. §§ 16 et 17 congruentia; sed desiderantur ea verba, quae apud Pseudo-Hephaestionem et Pseudo-Plutarchum leguntur in fine huius capitis: *Περὶ μὲν οὖν τομῶν* e. q. s. Sequitur caput *Περὶ τομῶν ἑτέρως* ad verbum congruens cum iis, quae in Anec-

dotis Chisianis pag. 18 § 9 leguntur, et alia quae huc non pertinent.

Quae foliis 56—61^{r} et 63^{v}—67^{v} continentur utrum ad Pseudo-Hephaestionem pertineant necne, dubito, cum eorum argumenta Iriarte non exscripserit. Id quidem valde probabile duco, Pseudo-Hephaestionis paragraphum 1 totam in fol. 56 sqq. exstare, cum tota exstet in omnibus fere codicibus, qui huius paragraphi initium contineant.

Id quod sequitur in fol. 68^{r}—69^{v} opusculum anonymi *Περὶ μέτρων πάλιν* descripsit idem Carolus Galland comiterque ut inspicerem mihi permisit. Continet fol. 68^{r}—68^{v} init. schemata pedum disyllaborum, trisyllaborum, tetrasyllaborum, exemplis non additis; inc.: *Πόδες εἰσὶ δισύλλαβοι δ̄· πυῤῥίχιος ἐκ δύο βραχείων* (sic): *ἴαμβος ἐκ* etc., des.: *διισπόνδειος ἐκ δύο σπονδείων*; — fol. 68^{v}—69^{r} commentationes de nominibus pedum disyllaborum et plerorumque ex trisyllabis; inc. *Πυῤῥίχιος ἐκλήθη ὁ καὶ δίβραχυς ἀπὸ τοῦ πύῤῥυυ*, des.: *μολοσσὸς ἀπὸ μολοσσοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πύρρου καὶ ἀνδρομάχης*; — fol. 69^{r} *Αἱ διαφοραὶ τοῦ ἡρωϊκοῦ*; inc.: *διαφοραὶ τοῦ ἡρωϊκοῦ μέτρου εἰσὶν ἑπτά*, des.: *ἵππους δὲ ξανθὰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα*; — fol. 69^{r}—69^{v} *Εἴδη τῶν στίχων*, inc.: *Εἴδη τῶν στίχων ἤτοι πάθη εἰσὶν δέκατέσσαρα*; inc.: *Ἰσόχρονος ὁ τὰ μεγέθη*; des.: *ἐπεὶ φάγες ἀνδρόμεα κρέα.* Quae omnia, quamquam praeter ea, quae de pedum nominibus proferuntur, non valde discrepant cum Pseudo-Hephaestionis paragraphis 2, 20, 1^{b}, 29, 28, tamen nimis diverso ordine leguntur in hoc codice, quam ut pro parte aliqua libri Pseudo-Hephaestionei habenda sint.

Sequitur (teste Iriarte l. c.) fol. 70^{r}: *Περὶ συντάξεως τῶν ῥημάτων*, ordine alphabetico, incerti auctoris.

Alter libellus de metris ad verbum congruens cum Ps.-Heph. §§ 4^{b}—11^{b} neglegentissime scriptus exstat in eiusdem codicis foliis 41^{r}—43^{r}; huius libelli a Gallando transcripti scripturae discrepantias littera Q insignitas verbis Pseudo-Hephaestionis subscripsi. Iota subscripta modo addita modo omissa non adnotavi. — Quae sequitur in fol. 43^{v} commentatio de catalexi et de metris iambico, trochaico, dactylico, anapaestico excerpta est ex Hephaestionis Enchiridii capitibus IV—VIII, paucis frustulis e scholiis Hephaestioneis A additis. — Quae

sequuntur inde a fol. 44r usque ad fol. 45v, qualia sint, cognoscere non potui, cum haec Gallandus non descripserit; ea enim verba, in quae hic tractatus teste Iriarte (l. c. pag. 145) exit: ἕρμης δὲ ψυχὰς κοίλης νηὸς ἐξεκαλεῖτο (ω 1; Hom.: κυλλήνιος), apud reliquos de re metrica scriptores non leguntur. — Sequitur fol. 46r Constantini Lascaris ad discipulos suos brevis quaedam epistula, cui continuo subiectus est libellus *Περὶ τρόπων καὶ σχημάτων ποιητικῶν*.

III. Codices, qui paragraphos 1—44 continent:

1. T = Mutinensis III B 11 chartaceus miscellaneus saec. XV cum alia[1] continet (conf. Studemund in annal. philol. a. 1867 pag. 613) tum Pseudo-Hephaestionis paragraphos 1—44 hoc titulo insignitos: *ἡφαιστίωνος περὶ μέτρων*. Cum codex T, cuius textus proxime accedit ad codicis P lectiones, innumeris mendis inquinatus sit, Studemund scripturae discrepantiam ex T non enotavit nisi ad plurimarum ex 44 illis Pseudo-Hephaestionis paragraphis initia et exitus. Hanc scripturae discrepantiam ego T littera usus in apparatu critico adscripsi. Pseudo-Hephaestionis paragraphos 1—44 in T sequuntur breves regulae metrici argumenti et Pythagorae *χρυσᾶ ἔπη*.

Praeterea Studemund hunc mihi indicavit Pseudo-Hephaestionis codicem, quem ipse non vidit:

2. Cod. XVIII 67 F in bibliotheca Lugduno-Batava (olim Meermannianus), descriptus sub num. 104 ab Iacobo Geel in 'Catalogo librorum mss., qui inde ab anno 1741 bibliothecae Lugduno-Batavae accesserunt' (Lugduni Batavorum 1852), chartaceus miscellaneus anno 1573 scriptus; continet fol. 57r—85r post inscriptionem *ἡφαιστίονος περὶ μέτρου* Pseudo-Hephaestionis paragraphos 1—44.

IV. Codex, quo §§ 28—45 tantum continentur, est

E = Parisinus suppl. graec. 543 chartaceus saeculi XVIII, de quo conf. Henricum Omont 'Inventaire

[1] In his est Dionysii orbis descriptio cum paraphrasi illa, quae in Caroli Muelleri Geographis Graecis Minoribus vol. II pag. 409 sqq. legitur (inc. *Τὰ περὶ τὴν γῆν καὶ τὸν μέγαν πόντον*). Aeliani Varia Historia in T incipit a verbis *φάλαγγες τὰ θηρία*, quae nescio an aliquo modo spectent ad Aelian. I c. 2.

sommaire des manuscrits du Supplément Grec de la bibliothèque nationale' pag. 60: '543. Anonymi de metris, e cod. Reg. 3336 ⟨id est Parisino 2008 (nobis P); non recte codex E ex ipso P transcriptus esse dicitur⟩: „Εἴδη τοίνυν τῶν ἡρωϊκῶν ..." (1); — Anonymi de conscribendis epistolis, e cod. Reg. 3327 ⟨id est Parisino 2830⟩: „Ὁ τῆς τῶν λόγων ἡδονῆς ..." (11); — Anonymi de verbis, e cod. Reg. 3244 ⟨id est Parisino 2600⟩: „Τῶν ῥημάτων τὰ εἰς σωματικὴν ..." (14); — Isaaci Argyri de metris poeticis, e cod. Reg. 3239 ⟨id est Parisino 2758⟩ [Bachmann, Anecdota II] (28)'.

Continet is codex (pag. 1—20) Pseudo-Hephaestionis paragraphos 28—45. Iota subscripta modo neglecta sunt, modo addita. Neque has minutias neque accentus gravis cum acuto confusionem ex E enotavi. Codicem E contulit Guilelmus Hoerschelmann.

Hunc ipsum codicem descripsit et nonnulla ex eo edidit Ludovicus Bachmann in Anecdotorum Graecorum vol. II pag. III sq. et 316 et 448; errori enim Bachmanni tribuendum esse, quod hunc codicem 'suppl. graec. 122' pro 'suppl. graec. 543' nuncupavit, testes Studemundo fuerunt, dum Parisiis a. 1884 et 1885 degunt, et Guilelmus Abraham et Gottholdus Gundermann.

V. Codices paragraphum 1 continentes adiectis congeriebus variis metricis Byzantinis:

1. R = Vaticanus 1405 (ex libris Fulvii Ursini) chartaceus formae quartae minoris, posteriore saeculi XV parte scriptus, miscellaneus foliorum 420, continet permulta grammatici potissimum et rhetorici argumenti. Post tractatum anonymi de soloecismo leguntur inde a folii 229^r versu 8 hi trimetri tamquam libri inscriptio rubro picti:

Διοργάνωσις ἀκριβὴς ποδῶν Πόθου: —
Διοργάνωσις τῶν μετρουμένων ποδῶν: —

Hos duos trimetros statim sequitur Pseudo-Hephaestionis § 1 (usque ad fol. 232^r med.). Figura geometrica, qualis in Pseudo-Hephaestione legitur, a codicis R scriba omissa est. Sequitur in R congeries tractatuum metrici argumenti, quae ad antiquiorem quendam fontem, quam Pseudo-Hephaestionis paragraphorum 2—45 fons est, referenda videtur esse: περὶ

μέτρον ποδῶν (= Pseudo-Hephaest. § 20), *περὶ τοῦ ἡρωϊκοῦ μέτρου, περὶ τοῦ ἐλεγειακοῦ μέτρου, περὶ τοῦ ἀνακρεοντείου, περὶ τοῦ ἰαμβικοῦ μέτρου, ἔτι περὶ τοῦ ἰαμβικοῦ μέτρου,* quae capita omnia e Studemundi schedis, cum comiter id mihi permisisset, infra in Appendice edidi; inscripsi 'Anonymus Romanus'. Accuratissime, ut solet vir egregius, contulit eas partes Pseudo-Hephaestionis, quae in R exstant, a Studemundo rogatus Augustus Mau.

2. Z = Mutinensis II F 4 chartaceus saeculi XV vel potius XVI cum alia continet, de quibus rettulit Studemund in annal. philol. a. 1867 pag. 612 sq.[1], tum post Choerobosci librum rhetoricum in fine mutilum Pseudo-Hephaestionis paragraphum primam solam, cui alia manus saeculi XVI hunc titulum praefixit: *περὶ πόδων* (sic) *καὶ μέτρων.* Perpaucas ex Z lectiones ad hanc § 1 pertinentes excerpsit Studemund, quas suo loco ego in apparatu critico commemoravi.

Hanc § 1 in Z excipiunt eadem manu scripta varia capita ad eas disciplinae metricae partes, quae Byzantinis in deliciis erant, pertinentia, de quibus haec pauca in schedas suas, dum Mutinae degit, anno 1865 congessit Studemund: *περὶ μέτρου ἡρωϊκοῦ* (inc.: *ὁ* [sic] *μέτρον ἡρωϊκόν ἐστιν ἑξάμετρον, ἔχει δὲ καὶ ἑπτὰ τινὰς διαφοράς,* des.: *ὡς τὸ τρῶες δ'ἐρίγησαν, ἐπεὶ ἴδον αἰόλον ὄφιν* ⟨Hom. M 208⟩. — *περὶ δακτύλου καὶ ἡτέρων* [sic] *μέτρων* (inc.: *δάκτυλος ἐκ μακρᾶς καὶ δύο βραχειῶν, ἀνάπαιστος ἐκ δύο βραχειῶν*). — *περὶ μέτρου ποδὸς* (inc.: *Τί ἐστι μέτρον, ποδῶν συνθήκη. καὶ τί ἐστι πούς, μετρικὸν σύστημα συλλαβῶν,* des.: *ἵνα μὴ περιττοσυλλαβοῦντες ἡμεῖς νομιζώμεθα*). — *ἔτι περὶ μέτρου ἡρωϊκοῦ* (inc.: *Ποῖον ἐστὶ τὸ ἡρωϊκὸν μέτρον ᾧ καὶ ὅμηρος ἐχρήσατο,* des.: *τὰς ἐπὶ τροίας πράξεις διεξιών*). — *περὶ ἐλεγείου* (inc.: *Τὸ ἐλεγεῖον μέτρον πεντάμετρόν ἐστιν. πέντε γὰρ ἔχει χώρας,* des.: *ἀμπλακίην*, quo vocabulo Studemund in patriam reversus intellexit effici clausulam pentametri illius: *πνεύματος ἐνθάπτει νάμασιν ἀμ-*

[1] Pag. 612 lin. 45 typographi errore *παποιημένον* scriptum est pro *πεποιημένον* in eis, quae pertinent ad Georgii Choerobosci libri a Walzio in Rhet. Graec. VIII pag. 802--812, 9 editi fragmentum.

πλακίην Ioannis Damasceni [ed. Lequien-Migne tom. III pag. 825]). — *περὶ ἀνακρεοντίου* (inc.: *Τὰ ἀνακρεόντια ἐπιδέχονται μὲν αὐτῶν οἱ οἶκοι, ἀνάπαιστον,* des.: *ὅτι ἀνακρέων τίς πρῶτος τούτῳ ἐχρήσατο* [conf. Ps.-Heph. § 8]). — *περὶ ἰαμβικοῦ* (inc.: *τὸ ἰαμβικὸν μέτρον ἑξάμετρον καὶ τρίμετρον καλεῖται. τρίμετρον μὲν,* des.: *ἐστήριξε κάρη καὶ ἐπὶ χθονὶ βαίνει* ⟨Hom. Δ 442⟩ [conf. e. g. 'Scholia Hephaestionea B' pag. 18 ed. Hoerschelmann]. — *ἔτι περὶ δακτυλικοῦ μέτρου* (inc.: *Τὸ δακτυλικὸν μέτρον ἐπιδέχεται πόδας β̄, τὸν δάκτυλον,* des.: *ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα βουκολική, ἧ τὰ βουκολικὰ συνεγράφησαν* [conf. Ps.-Heph. § 10]. Sequuntur in Z varia quae ad rem metricam non pertinent; ac primum quidem definitiones vocabulorum, quae sunt *φράσις ἔκφρασις ἀντίφρασις μετάφρασις παράφρασις καὶ περίφρασις διαφέρει κτλ.* (des.: *καὶ βίη ἡρακλείη, ἀντὶ τοῦ ἡρακλῆς*).[1]

3. Metricam congeriem cum Pseudo-Hephaestionis paragraphis 2—45 partim congruentem paragrapho primae subiectam exhibet

codex V a t i c a n u s 15 chartaceus saeculi XV miscellaneus (de quo conf. Studemund in annal. philol. anno 1867 pag. 614); continet enim fol. 232ʳ — fol. 239 Pseudo-Hephaestionis (titulus hic est: *ἡ φ α ι σ τ ί ω ν ο ς περὶ μέτρων*) paragraphos 1—11. (Quod Studemund l. c. dixit inesse nonnulla capita ex scholiis Hephaestioneis B desumpta, id ita intellegendum est, ut argumentum aliquot earum, quae codice Vaticano continentur, paragraphorum Pseudo-Hephaestionis cum 'scholiis Hephaestioneis B' arta cognatione cohaereat).

4. Eodem pertinere videtur codex L a u r e n t i a n u s LV 7 chartaceus formae quartae minoris saec. XV miscellaneus, conf. Studemund l. c. pag. 613 sq. Continet is codex fol. 319ʳ *Ἡ φ α ι σ τ ί ω ν ο ς περὶ μέτρων* (inc. *Εἰ μέλλοιμεν*), sequentibus aliquot tractatibus metricis, qui qua cognatione cum Pseudo-Hephaestionis libro cohaereant ex iis, quae Studemund de hoc codice adnotavit, cognosci non potest.

---

[1] Initium puerilis illius, quae in codicis Z fine legitur, tractatus de poetis (conf. Studemund in annal. philol. a. 1867 pag. 612 lin. 51 sqq.) congruit cum Tzetzae prolegomenis ad Lycophron. pag. 247 ed. M. C. G. Mueller.

(Desinunt hi tractatus fol. 321r sic: γίνεται δὲ ἡ συνίζησις ὡς εἴρηται, φωνήεντος ἐπιφερομένου, οὐκέτι δὲ συμφώνου).

5. Nescio denique an eodem referendus sit codex Matritensis 95 chartaceus 4⁰ Constantini Lascaris manu exaratus. Continet teste Iriarte (l. c. pag. 380): fol. 192—202: Ἡφαιστίωνος γραμματικοῦ ἐγχειρίδιον περὶ μέτρων, inc.: Εἰ μέλλοιμεν ἐμμελῶς καὶ εὐρύθμως τὸν τοῦ νοὸς ἄγγελον ὅς ἐστιν ὁ προφορικὸς λόγος, des.: ποιὸν δέ ἐστι το μικτὸν· τὸ ἐκ διαφόρων εἰδῶν συγκείμενον. Addit Iriarte l. c.: 'Is liber codice XL etiam continetur' ⟨conf. supra pag. 7 sq.⟩, 'sed multis locis diversus... Alium ibi huiusce operis finem indicavimus, rati opusculum proxime sequens, Ἔτι περὶ μέτρων inscriptum ⟨inc. fol. 63r inf.⟩, ad Hephaestionem pertinere; illud vero, satis quidem prolixum, incipit: Δεῖ γινώσκειν ὅτι τὸ ἡρωϊκὸν μέτρον ὃ καὶ δακτυλικὸν καλεῖται, desinit: περὶ μὲν οὖν τοῦ μέτρου καὶ τῶν κατὰ τὰς συλλαβὰς παθῶν εἴρηται. Caeterum finem utrobique certum statuere nobis haud licuit, quippe quibus nullum huius grammatici exemplar excusum videre contigerit. Iam vero id Enchiridion plurimis Constantini Lascaris sive interscriptis sive adscriptis notis et animadversionibus, tum alias adiunctis, alias subiectis scholiis auctariisque illustratur.' Interiectis foliis prope duobus vacuis sequitur (fol. 205) Harpocrationis συναγωγὴ τῶν ἀνθηρῶν λέξεων τῶν δέκα ῥητόρων. Et hoc codice et codice XL contineri Pseudo-Hephaestionis paragraphum 1 conicio. Quod autem dicit Iriarte, codicis XCV tractatum multis locis a codice XL diversum esse, id suspicari licet ad eas tantum referendum esse congeries metricas, quae in utroque codice paragrapho 1 subiunctae videntur esse; has enim varias esse in variis codicibus docent codices Vaticanus 15 et 1126 et Mutinensis II F 4 et Marcianus XI 14, quibus omnibus Pseudo-Hephaestionis § 1 tota continetur, sed additis tractatibus metricis in omnibus diversis.

VI. Codex paragraphi 1 partem tantum continens, sed sequentibus paragraphis 2—11, est

Ambrosianus J 224 ord. inf., quem Studemund obiter inspexit anno 1864. Constat is codex ex compluribus minoribus codicibus bibliopegi opera in unum corpus coniunctis. Ea,

quae in eo exstat, Pseudo-Hephaestionis particula insignis est verborum contextu paulo liberius formato. Primus quaternio chartaceus formae octavae a ceteris huius voluminis codicibus segregandus est. Continet hic quaternio in folio 1 diagramma paragraphi Pseudo-Hephaestioneae 1^a; in folio 1^v haec: *σκόπει οὖν ὁ φιλομαθής, οἵαν τὴν ἑρμηνείαν κέκτηται τὸ διάγραμμα. τὰ μὲν τετράγωνα* □ *τὰς λεγομένας χώρας σημαίνουσι. τὰ δὲ ἐντὸς τούτων, ἡμικύκλια,* ◡, *τῶν ποδῶν τὰς βραχείας συλλαβάς. αἱ δὲ κατ' εὐθεῖαν γραμμαὶ* —, *τὰς μακράς. οἶσθα δὲ δήπου ἐν ταῖς προσῳδίαις τὰ σχήματα τῶν τοιούτων σημαντικά. τὰ μὲν οὖν μέσα τέσσαρα τετράγωνα* □ □ □ □ *τοὺς δισυλλάβους πόδας ἀπολαμβάνουσι. τόν τε πυρρίχιον οἷον λόγος* ◡◡, *τὸν σπονδεῖον* etc. (= Ps.-Heph. § 1^a). Pseudo-Hephaestionis paragrapho 2 praecedunt haec verba: *ὅρα ἔτι σαφέστερον περὶ ποδῶν καὶ μέτρων.* Ipsa § 2 sic incipit: *Πούς ἐστι μετρικῶν σύστημα συλλαβῶν· ὁ μὲν ἁπλοῦς ἐκ δύο ἢ τριῶν, ὁ δε* (sic) *σύνθετος ἐκ τεσσάρων ἢ πέντε ἢ ἕξ. καὶ ἄλλως. πούς ἐστι σύνθεσις συλλαβῶν ποιόν τε καὶ ποσόν* etc. Pseudo-Hephaestionis § 6 sic incipit: *περὶ ἰαμβικοῦ μέτρου πάλιν σαφέστερον ὅρα. τὸ ἰαμβικὸν μέτρον ἑξάμετρόν ἐστι. διαιρεῖται δὲ εἰς μέρη δύο. καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ καλεῖται κωμικόν τε καὶ τραγικόν. ᾧ καὶ τῶν παλαιῶν οἱ πολλοὶ κατεχρήσαντο* etc. Eiusdem § 11 sic incipit: *ὅρα περὶ δακτυλικοῦ μέτρου σαφέστερον. τὸ δακτυλικὸν μέτρον πόδας ἐπιδέχεται δύο αὐτόν τε τὸν δάκτυλον οἷον σήμερον καὶ τοῦ δακτύλου τὴν συναίρεσιν. λέγω δὴ τὸν σπονδεῖον οἷον αἴας* etc. Earum, quae praeterea in hoc codice insunt, paragraphorum de metro elegiaco, de novem illis quae dicuntur *εἴδη στίχων* (*ἰσόχρονος, λαγαρός* etc.), de poematum et poetarum divisione etc., initia Studemund propter temporis angustias non exscripsit, nec magis adnotavit, quo ea metrica pertineant, quae praeter Pseudo-Hephaestionis particulas in illo quaternione codicis Ambrosiani exstant (fol. 5 denuo enumerantur pedes metrici; sequuntur metra, quibus insignia sunt *ἐγκωμιολογικὰ* etc. etc.).

VII. Codices **unam** paragraphum 1 continentes:

1. V = Venetus Marcianus class. XI cod. 14 membranaceus formae octavae saec. XV miscellaneus cum alia[1]

[1] In his Eustathii de Hysmines et Hysminiae amoribus libros XI, initio mutilos (inde a pag. 163, 15 ed. Hercher = pag. 5, 5 sqq. ed.

continet Caesaris Strategi Lacedaemonii[1] manu Florentiae nitide scripta, quae enumeravit Studemund in annal. philol. a. 1867 pag. 613, tum fol. 231^r—236^r (quod folium codicis ultimum est) Pseudo-Hephaestionis paragraphum 1 (inc.: *Εἰ μέλλοιμεν*, des.: *ὅ ἐστιν ἡ μονάς*) hoc titulo insignitam: *ἡφαιστίωνος περὶ μέτρων*. Hunc codicem totum contulit Studemund.

2. Vaticanus 1126 saeculo XV ineunte scriptus miscellaneus, de quo conf. Studemund l. c. pag. 614. Continet fol. 1—7^r Pseudo-Hephaestionis paragraphum 1 totam hoc titulo insignitam: *Περὶ τῶν μέτρων τῶν στίχων*. Diagramma in hoc codice bis (fol. 2^v, et ita, ut exempla pedum metricorum singulis binisve vocabulis effecta omittantur, fol. 7^r) pictum est. Ceterae Pseudo-Hephaestionis paragraphi in hoc codice non exstant.

3. S = Parisinus suppl. graec. 139 membranaceus 8^0 min. saeculi XV; conf. Henricum Omont 'Inventaire sommaire' etc. pag. 17 sq. Inest (fol. 150^r): 'Anonymi de metris et versibus', i. e. Pseudo-Hephaestionis § 1 tota, praemisso hoc titulo: *περὶ τῶν μέτρων τῶν στίχων*. Inc.: *Εἰ μέλλοιμεν ἐμμελῶς*, des. ⟨fol. 157^v⟩: *ὅ ἐστιν ἡ μονάς*. Sed post ultima verba *ἡ μονάς* iterum diagramma depictum est. Desunt in S (itemque in codice D) omnia iota subscripta. Codex S male habitus et ex parte lectu difficilis est. Contulit hunc codicem a Studemundo rogatus Guilelmus Hoerschelmann.

4. D = Darmstadiensis, quo cum alia metrica tum genuinum Hephaestionis enchiridium contineri constat. Continet fol. 247^r—248^v: *Ἡφαιστίωνος περὶ μέτρων*, sequente Pseudo-Hephaestionis tota paragrapho 1. Codicem D contulit a Studemundo rogatus Guilelmus Hoerschelmann.

Hilberg). Eam, quae fol. 205^r—213^r in V legitur, Dionysii Halicarnassensis de compositione verborum libri epitomen eandem esse atque illam, quam e Germanicis exemplis edidit Fridericus Hanow (Lipsiae 1868), docent ultima verba *διὰ ταύτας γινόμενα τὰς αἰτίας* (= pag. XXVIII, 19 ed. Hanow). — Eadem epitome Dionysii legitur e. g. in codice Oxoniensi miscell. 160 fol. 256 sqq. et in Veneto Marciano 444.

[1] Conf. de hoc scriba Victorem Gardthausen 'Griechische Palaeographie' (Lipsiae 1879) pag. 316 inf.

VIII. Codices, quibus una § 1 eaque mutila continetur:

1. A = Ambrosianus H 22 ord. sup. chartaceus formae octavae, miscellaneus, saeculo XV scriptus. Continet fol. 145^v—146^v ἡφαιστίωνος περὶ μέτρων et post hunc titulum Pseudo-Hephaestionis paragraphum 1^a mutilam; desiderantur enim quae post diagramma exstant apud Pseudo-Hephaestionem; conf. quae de hoc codice adnotavit Studemund in annal. philol. a. 1867 pag. 614 et Anecd. Var. I pag. 103.

2. B = Ambrosianus A 115 ord. sup. chartaceus saec. XV—XVI miscellaneus, ex bibliotheca Octaviani Ferrarii (conf. Studemund in annal. philol. a. 1867 pag. 614 nota 8). Continet praeter alia, quae propriis numeris numerata sunt, in tribus foliis, quae nobis fol. 1^r—3^v sunt, Ἡφαιστίωνος περὶ μέτρων sequente priore parte paragraphi 1^a usque ad verba ἀλλὰ ταῦταμὲν οὕτως.

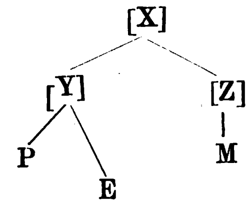
Scripturae discrepantiae a me additae sunt e codicibus MPQTERZVSDAB; sed e codicibus T et Z, cum singularum paragraphorum initia tantum et exitus Studemund descripserit, ad haec sola lectiones addere potui; e codice Q autem ad initium tantum paragraphi 1 et ad paragraphos 4^b—11^c (has enim paragraphos solas ex Q transcripsit Carolus Galland, cuius apographo uti mihi licuit).

Minime corruptelis foedatus est — in ea quidem quam continet Pseudo-Hephaestionis parte, paragrapho scilicet prima — codex R, artissima cognatione coniunctus cum codicibus DS; quos qui exaraverunt, archetypum minus accurate secuti sunt; S liberrime saepius archetypo usus est.

Ab his tribus codicibus reliqui, quos totos collatos habui ad § 1, codices PMBVA longius recedunt, ita tamen, ut codices PMBV artius inter se cohaereant; posteriore enim loco, quam in codice A, et fere eodem in PMBV diagramma illud exstat, quod in codice S priore, quam in codice A, loco servatum, in codice R plane omissum est; adde quod in explicando diagrammate (conf. infra § 1^a sub [179]) pro eo,

quod ceteri codices exhibent, προέρχονται in PMBV legitur περιέρχονται et similia permulta.

Ad eundem atque codices PM archetypum referendus denique est codex E, paragraphos 28—45 tantum continens, qui artissime quidem cum codice P, paullo minus arte cum codice M cognatus est. Ex eodem archetypo deperdito (X) per duos alios codices nobis non servatos (Y et Z) ita derivati esse videntur codices PME, ut e codice Y descripti sint et P et E, e codice Z unus codex M, sicut demonstratur hoc stemmate:

Iota subscripta in plurimis codicibus plane omissa, in nonnullis modo addita modo omissa in apparatu critico non enotavi. In encliticorum accentibus scribendis vel omittendis, ne apparatum criticum nimis onerarem, codicum scripturam plerumque secutus sum; neque adnotavi accentus — quod saepius fit — graves positos pro acutis vel hos pro illis, neque magis minutias in numerorum scriptura discrepantes.

Interrogationis signum ? in apparatu critico significat 'ut videtur'. His uncinis ⟨ ⟩ insignivi, quae codicum contextui inserenda, his [ ], quae delenda mihi videbantur esse.

Pseudo-Hephaestionis verba, dum codicem M transcribit, quo facilius cum aliis codicibus conferre posset, in paragraphos divisit Studemund; quarum numeros, ut simul legentium commodo inservirem, servavi.

Constat maximam partem paragraphorum Pseudo-Hephaestionis 2—45 aut ad verbum transcriptam esse aut originem ducere ex eis, qui olim editi sunt, scriptoribus de re metrica Byzantinis. Neque verisimile est paucarum illarum paragraphorum, quarum fons ex eis, qui typis vulgati sunt,

de re metrica scriptoribus derivari nequit, auctorem esse ipsum congeriei Pseudo-Hephaestioneae scriptorem, cum praeter ea capita, quae eodem ordine sese excipientia ex aliorum libris transcripta sunt, nulla ratione huius congeriei materia distributa sit, sed potius casu quodam e variis de re metrica libris vel librorum particulis consuta esse videatur. Gravissimum igitur est, ut quaeramus, quibus haec congeries efficiatur elementis, et quo vinculo singula inter se conexa esse videantur.

Atque primum quidem variis de causis a ceteris segreganda est paragraphus prima. Nam cum reliquis paragraphis omnibus propria praecepta metrici argumenti contineantur, hac una de metri et pedis origine naturaque more philosophorum agitur, singuli pedes quomodo inter se cohaereant figura geometrica explicatur, numerorum qui *τέλειοι* a Graecis vocantur mentio fit, denique de origine nominum singulorum pedum agitur. Tota paragraphi 1 materia diligentius composita et pertractata est quam in paragraphis inde a secunda. Adde quod nusquam ad hanc primam paragraphum in ceteris paragraphis revocantur lectores. In una enim paragrapho, ubi fieri id videtur verbis *ὡς ἐν τῷ περὶ ὀνομάτων εἴπομεν* (§ 24; eadem leguntur in schol. Heph. B pag. 25, 28; conf. etiam Bekkeri Anecdota Graeca II pag. 859, 14 sqq.) de prorsus aliis rebus agitur atque in § 1^b, quae sic quidem incipit: *ὥρα δὲ καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων τούτων εἰπεῖν*, nec tamen quicquam nisi pedum nomina in § 1^b explicantur, in § 24 autem quomodo syllabis pedes disyllabi, trisyllabi etc. efficiantur edocemur. Ac ne uno quidem verbo in fine paragraphi 1^b aut in initio paragraphi 2 transitus efficitur a commentatione de pedum nominibus (§ 1^b) ad illud quod primo aspectu arte cum antecedente coniunctum videtur esse caput singulorum pedum schemata et exempla continens (§ 2). Accedit, quod et alium pedum ordinem § 2 exhibet atque § 1^b et plane diversum est orationis genus primae paragraphi a sermone reliquarum omnium; veluti in §§ 2—45 ne semel quidem ad novum quoddam caput verbis *ὥρα δὲ καὶ* vel *ὅρα δὲ καὶ* vel similibus oratio traducitur, quae verba saepe leguntur in paragrapho prima, conf. § 1^a: *ὅρα δὲ καὶ ὅτι φυσικῇ τινι τάξει*;

§ 1ᵇ initium: ὥρα δὲ καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων τούτων εἰπεῖν; § 1ᵃ σκόπει δὲ καὶ ἑτέραν τινὰ γλαφυρότητα, similia; neque magis invenies in posteriore congeriei parte talem verborum constructionem qualis est haec: εἰ μὴ ἐκαλεῖτο πούς καὶ διὰ τοῦτο ᾐσχύνετο καινοτομῆσαι τὴν φύσιν, τάχ' ἂν μίαν μόνην συλλαβὴν ἐπεφέρετο (§ 1ᵃ) vel haec: περαιτέρω δὲ προελθεῖν ἀδύνατον, ὥστε καὶ διὰ τοῦτο εἴη ἂν τὸ μὴ προελθεῖν εἰς πλείους τὸν πόδα συλλαβάς (ibid.); multo enim ieiunius oratio composita est in §§ 2–45.

Gravissima denique causa ea est, quod multi quibus § 1 tradita est codices reliquas paragraphos aut omittunt aut pro iis addunt plane alias congeries metricas.

Quae cum ita sint, segregare sine dubio paragraphum primam a §§ 2—45 oportet; paragraphos autem 2—45, quamquam non pro unius hominis docti opere consilio et ratione perfecto habendae sunt, sed e diversissimis elementis constant, tamen, quoniam in aliquot codicibus consociatae sunt et similem continent materiam, tamquam alteram libri Pseudo-Hephaestionei partem priori opponere liceat.

DE PARTE PRIORE.

Qui cum totius paragraphi 1 argumento et verborum forma accurate consentiret librum editum inveni nullum. Vnus Isaacus Monachus et diagramma Pseudo-Hephaestionis repetit et sententias eius non nimis dissimiliter expressas servat. Pseudo-Draconi enim, praeter paragraphum 1ᵇ, qua de pedum nominibus agitur, cum hac priore libri parte una illa sententia communis est, pedem ideo minorem duabus syllabis esse non posse, quod humanum corpus duobus pedibus innitatur (conf. Ps.-Heph. § 1ᵃ init.). Tamen — levis ut sit congruentia illa — Draconis de metris libellus omnium praeter Isaacum maxime consentit cum paragrapho Pseudo-Hephaestionea 1; neque cuiquam id mirum videbitur memoria tenenti, quam arta inter se cognatione cohaereant Isaaci et Pseudo-Draconis

libri (conf. Rudolphum Westphal 'Metrik der Griechen' vol. I² pag. 198); id potius mirari licebit, tam paullum illos hoc loco congruere.

Minus etiam quam Draco cum priore libri Pseudo-Hephaestionei parte consentit, qui tertius his adnumerandus est, Triclinius sive 'tractatus Harleianus'; exstat enim praeter pedum disyllaborum et trisyllaborum nomina, quae adeo diverso ordine ab eo traduntur, nihil apud eum, quod cum paragrapho 1 congruat praeter unam illam sententiam: *προῆλθε δὲ τὸ μέτρον ἐκ θεοῦ, μέτρῳ τά τε οὐράνια καὶ ἐπίγεια κεκοσμηκότος* (pag. 321, 26—27); quam sententiam iam Alexandrinos de re metrica scriptores ab antiquioribus de rhythmo scriptoribus, hos autem Platonis scriptis traditam accepisse docet Rudolphus Westphal l. c. pag. 107. Quo fit, ut horum neuter ad eundem fontem referendus esse videatur atque Pseudo-Hephaestion.

Isaacus Monachus cum multo minus integram huius tractatus formam exhibeat quam Pseudo-Hephaestion, hoc ipsum Isaacum usum esse suspiceris, praesertim cum et apud hunc et apud illum sequatur caput de pedibus (Ps.-Heph. § 2, Isaac. p. 174). Nec tamen certa huius suspicionis documenta investigare potui; cum enim modo ad verbum fere cum Pseudo-Hephaestione Isaacus consentiat, modo in brevius contracta verba praebeat, interdum liberius rem tractat vel additamentis auget. Maxime autem his ipsis additamentis probatur integriorem huius paragraphi formam a Pseudo-Hephaestione servatam esse. Cum enim caput *περὶ τῶν ὀνομάτων* apud Pseudo-Hephaestionem (§ 1^b^) sic incipiat: *ὥρα δὲ καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων τούτων εἰπεῖν καὶ ὅθεν οὕτως ἐκλήθησαν*, novum titulum Isaacus inseruit hunc: *Περὶ τῆς τῶν ποδῶν ποιότητός τε καὶ κλήσεως*, post titulum autem, loco quam minime idoneo verba ex fonte suo, ut opinor, descripta: *Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως* (pag. 174, 25)! Deinceps Isaacus pergit: *ὡς* ⟨scribendum *ὥρα?*⟩ *δὲ καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων εἰπεῖν, „ἀλλὰ δὴ καὶ περὶ τῆς ποιότητος ἑκάστου“*, quae verba particulis *ἀλλὰ δὴ* inepte cum antecedentibus coniuncta mihi videntur esse; ab ipso autem Isaaco additas esse *ποιότητας* illas i. e. schemata quantitatum inde apparet, quod in iambi descriptione (pag.

175, 5) syllabarum schema suo loco inserere oblitus, post 'ἴαμβος' item atque Pseudo-Hephaestion et sine dubio item atque auctor, quem exscripsit, haec addit: *ἀπὸ Ἰάμβης τινὸς γυναικός, στίχον ἐξ ἰάμβων* e. q. s. ad verbum cum § 1ᵇ congruentia; tum demum meminit schematis omissi et post 'σκάφην' addit: *σύγκειται δὲ ἐκ βραχείας καὶ μακρᾶς.*

Neque magis credibile est in libris antiquiorum scriptorum hunc tractatum exstitisse, cum neque in Hephaestionis Enchiridio neque in scholiis ad illud conscriptis neque apud scriptores de re metrica Latinos ulla eius vestigia reperiamus. Videtur igitur posteriore quidem tempore sed ante Isaaci aetatem ab homine quodam docto et philosophiae et mathematices haud imperito conscriptus esse. Sed quisnam fuerit ille homo ut perspicerem, frustra enixus sum. Cogitavi de Pediasimo illo librorum musicorum et geometricorum auctore, Iustinianae primae et Bulgariae tabulario, qui sub Andronico III. Palaeologo (1328—1341) eo munere functus esse dicitur (conf. Friedlein 'die Geometrie des Pediasimus [Programm der Studienanstalt Ansbach 1866]' pag. 4), quoniam in codice R haec Pseudo-Hephaestioni praecedunt:

Διοργάνωσις ἀκριβὴς ποδῶν Πόθου: —
Διοργάνωσις τῶν μετρουμένων ποδῶν: —

Quorum trimetrorum iambicorum priore significari celeberrimum Ioannis Pediasimi carmen, quod vulgo inscribitur '*περὶ γυναικὸς κακῆς καὶ ἀγαθῆς* sive *Πόθος*' intellexit iam vir doctus nescio quis, qui saeculo fere XVII in codicis R folio primo ad indicem eorum, quae codice R continentur, haec adscripsit: '*πόθου* Ioannis Pediasimi?' Et profecto paragraphi Pseudo-Hephaestioneae 1 materia mathematica optime convenit homini mathematicis studiis dedito, qui libros et musicos et geometricos scripserit. Attamen si recesseris a quibusdam artis vocabulis sollemnibus, perpauca sunt in genuinis Pediasimi scriptis, quae Pseudo-Hephaestionis dicendi generi respondeant; conf. Pediasim. de geometria (pag. 13, 11 ed. Hanow): *καὶ ἐχρῆν μὲν πρότερον ἀπὸ τοῦ τριγώνου ποιήσασθαι τὴν ἀρχὴν* cum Pseud.-Heph. § 1ᵃ: *ἔδει δὲ πᾶν τὸ τῶν ποδῶν ἄθροισμα...... ἐγκολπώσασθαι.* Reliqua autem plurima, veluti ea, quibus ad

nova commentationis suae capita orationem traducere solet, verba cum iis, quae apud Pseudo-Hephaestionem leguntur, minus congruunt quam ut de uno utriusque libri auctore cogitandum esse videatur. Conf. e. g. ea quae initio capitis 27 geometriae Pediasimi leguntur: *Μετὰ τὸ τοῦ ἰσοπλεύρου θεώρημα τὰ ὀρθογώνια τῶν χωρίων ζητοῦμεν*; et capitis 28: *Μετὰ τὴν τῶν ἰσοπλεύρων καὶ ὀρθογωνίων τριγώνων ζήτησιν . . . . . διαλάβωμεν* etc.; quae plane diversa sunt ab eis, quibus Pseudo-Hephaestion uti solet: *Ὅρα δὲ καί, σκόπει δέ*, similibus.

Pseudo-Hephaestionis verba haec sunt:

⟨§ 1ᵃ.⟩

Ἡφαιστίωνος περὶ μέτρων.[1]

Εἰ μέλλοιμεν[2] *ἐμμελῶς*[3] *καὶ εὐρύθμως*[4] *τὸν τοῦ νοὸς*[5] *ἄγγελον, ὅς ἐστιν*[6] *ὁ προφορικὸς*[7] *λόγος, παραδιδόναι γραφῇ, ἀλλὰ μὴ πλήττειν τὸν ἀέρα διὰ κενῆς*[8]*, τὸ ὅσον εἰς*[9] *ἄμουσον, μέτροις*[10] *ἄξιον χρῆσθαι*[11] *ἡμᾶς*[12]*. μέτρῳ*[13] *γὰρ καὶ*[14] *τὸν θεὸν ὁρῶμεν*[15] *στοιχειῶσαι τὸ*[16] *πᾶν καὶ μεθύστερον*[17] *τοὺς σοφοὺς ποιητὰς μέτρῳ στοιχήσαντας*[18] *καὶ*[19] *διὰ*[20] *τὴν τῶν λόγων ἐμμέλειαν.* [21]*ὧν ἁπάντων καὶ πηγὴ καὶ ἀρχὴ ὁ σοφώτατος Ὅμηρος. ἐμμέλεια μὲν οὖν, ὥσπερ*[22] *ἔφην, μέτρῳ κατορθωθήσεται, μέτρον δὲ*[23] *ποσί, ποὺς δὲ συλλαβῇ*[24] *ἢ συλλαβαῖς, γράμμασι*[25] *δὲ*[26] *συλλαβή*[27]*, καὶ μέχρι τοῦ γράμματος ἡ ἀνάλυσις. γράμματα δέ*

[1] *Ἡφαιστίωνος περὶ μέτρων* PVADT, *Ηφαιστίωνος περὶ μέτρων* B, om. RSZ, *ἡφαιστίονος περὶ μέτρου* M || [2] *μέλοιμεν* T || [3] *ἐμμελλῶς* M || [4] *εὐρίθμως* T, *εὔρυθμως* R || [5] *νὸς* M || [6] *ἔστιν* BV || [7] *προφορικ°* S || [8] *διακενῆς* PBVADS || [9] *εἰς* om. A || [10] *τροις* praecedente lacuna sex litterarum A || [11] *χρᾶσθαι* PMVS || [12] *χρῆσθαι ἡμᾶς*] *ἡμᾶς χρῆσθαι* D || [13] *μέτρα* A. Verba *μέτρῳ γὰρ καὶ τὸν θεὸν ὁρῶμεν στοιχειῶσαι τὸ πᾶν* ex eodem fonte videntur fluxisse atque ea quae leguntur in tractatu Harleiano pag. 321, 26 et 27 et in tractatu, quem edidit Studemund Anecd. Var. I pag. 161, 3 sqq. || [14] *καὶ* om. PMBV || [15] *καὶ τὸν θεὸν ὁρῶμεν*] *ὁριῶμεν καὶ τὸν θεὸν* S || [16] *το* V || [17] *μεθ' ὕστερον* VA || [18] *στοιχίσαντας* an *στοιχήσαντας* incertum S; *στοιχίσαντας* PMBVA || [19] *καὶ* om. RDS || [20] *δια* V || [21] incipit fol. 150ᵛ S || [22] *ὅπερ* DS || [23] *δὲ* om. A || [24] *συλλαβὴ* B || [25] *γράμματι* VARS || [26] *δὲ* om. R, *δὲ ἡ* BVA || [27] *συλλαβῇ* P, *συλλαβὴ* ex *συλλαβῇ* factum D, *συλλαβῆς* M.

εἶσιν[28] κδ′[29], ἅπερ εὖ πως[30] κιρνώμενα[31] τὰς συλλαβὰς ἀποτελοῦσιν[32]. ἐκ δὲ συλλαβῶν πάλιν τὸ ἐλάχιστον δύο ποὺς[33] γίνεται, [34]κατὰ ἀναλογίαν, οἶμαι[35], τῶν τοῦ ἀνθρώπου ποδῶν, τοῦ λογικοῦ ζώου[34]· ὥσπερ γὰρ δι' ἐκείνων τὸ ὅλον σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐπιστηρίζεται, οὕτω καὶ διὰ τούτων[36] ἡ τοιάδε συνθήκη[37] τοῦ ὅλου ἢ[38] λόγου ἢ[39] στίχου συνίσταται. τῶν τοῦ ἀνθρώπου δὲ[40] ποδῶν καὶ οὐκ ἄλλου ζώου· ἐπεὶ[41] ἔδει τοὺς λογικοὺς πόδας λογικοῦ ζώου ἐξομοιωθῆναι[42] ποσί. καὶ κατ'[43] ἄλλον δὲ τρόπον· ἐπειδὴ εἰ μὴ ἐκαλεῖτο ποὺς[44] καὶ διὰ τοῦτο[45] ᾐσχύνετο[46] καινοτομῆσαι τὴν φύσιν, [47]τάχ' ἂν μίαν[48] μόνην[49] συλλαβὴν[50] ἐπεφέρετο[51] [52]διὰ τὸ μὴ[53] δύνασθαι προκόπτειν εἰς[54] πλείονας[55], ὅπερ μονάδος[56] ἴδιον. [57]νῦν δὲ τοῦτο [58]οὐκ ἐγένετο δι' ἣν προεῖπον αἰτίαν, ἐπειδήπερ οὐχ[59] εὕρηται [60]ζῶον ἕνα κεκτημένον πόδα. ἀπὸ μὲν οὖν[61] τῆς δυάδος[62] καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς μονάδος ἤρξατο διὰ[63] τὸν τρόπον, ὃν εἶπον. προκόπτει[64] δὲ καὶ ἔμπροσθεν, ἐπεὶ[65] μήθ'[66] ἡ λέξις μήτε μὴν ὁ προφορικὸς λόγος μέχρι δισυλλαβίας[67] ἵσταται, καταντᾷ δὲ[68] μέχρι τετρασυλλαβίας. εἰ μὲν καὶ[69] δι' ἑτέραν [70]γλαφυροτέραν[71] ἔννοιαν, ὕστερον[72] εἰρήσεται. νῦν δὲ τοῦτο λελέχθω, ὅτι κατὰ[73] ἀναλυγίαν τῶν τεσσάρων στοιχείων· κἂν[74] ἐκείνοις γὰρ πάντα τὰ ὁρώμενα ὑφίσταται[75], ὥσπερ κἀνταῦθα πᾶς λόγος προφορικός. ἢ[76] διὰ τὸ τετράγωνον[76a] καὶ

[28] δὲ εἰσὶν BADS, δὲ εἰσιν V || [29] εἰκοσιτέσσαρα BVA || [30] πως om. PMBV || [31] κρινώμενα B; κιρνώμενα ex κρινώμενα? correctum S[1]. — Pro verbis εὖ πως κιρνώμενα in V legitur ἐγκιρνώμενα || [32] ἀποτελοῦσι R || [33] ποῦ B, ποῦς V || [34] Verba κατὰ ἀναλογίαν usque ad verba λογικοῦ ζώου (ἐξομοιωθῆναι ποσίν) praeter Isaacum, de quo infra dicam, exstant etiam apud Pseudo-Draconem pag. 133, 4—10 || [35] οἶμαι om. S || [36] διατούτων P, δια τούτων S || [37] συνθήμη A || [38] ὅλου ἢ om. S || [39] ἢ om. B || [40] δὲ om. V || [41] ἐπειδὴ S || [42] ἐξόμοιωθῆναι V, ἐξοιμοιωθῆναι? M || [43] κατὰ RD || [44] ποῦς V || [45] διατοῦτο libri praeter MR || [46] ἠσχύοετο D || [47] incipit fol. 151r S || [48] μίαν om. S || [49] μο̅ν′ (sic) B || [50] μόνην συλλαβὴν] συλλαβὴν μόνον V || [51] ἀπεφέρετο RD || [52] incipit fol. 110v M || [53] μὴ S, om. PMBVARD || [54] εἰς] τοὺς V || [55] πλείονα R || [56] μονά(inc. fol. 229v)δος R || [57] incipit fol. 146r A || [58] incipit fol. 232r V || [59] οὐχ' V || [60] incipit fol. 141v P || [61] οὖν om. S; οὖν in D supra lineam scriptum est || [62] διάδος A || [63] διὰ om. D || [64] προκόπτειν A, προκύπτει aut S aut D || [65] ἐπει MB, ἐπεί D || [66] μηθ'? M || [67] δυσυλλαβίας V, primum ι ex ε factum in D || [68] δὲ καὶ S || [69] μὲν καὶ RDS, μὴ καὶ PMBV, καὶ μὴ A || [70] incipit fol. 1v B || [71] γλαφυρωτέραν DS || [72] ὕστερον RDS, ὡς ὕστερον PMBVA || [73] κατ' R || [74] κἂν MBAD || [75] συνίσταται S || [76] ἢ] καὶ? S || [76a] τετράγωνον litteris τε supra lineam scriptis D; τετράγωνος M.

ἑδραῖον[77] *τοῦ ἀριθμοῦ καὶ οἱονεὶ βεβηκός· ὀφείλουσι γὰρ καὶ οὗτοι* [78]*οἱ λογικοὶ πόδες στερεοὶ*[79] *εἶναι καὶ βεβηκότες, ὥσπερ καὶ οἱ τῶν ζώων· ὥσπερ γὰρ*[80] *ἐν ἐκείνοις τὸ ὅλον σῶμα τοῦ ζώου*[81] *βαστάζεται, καὶ ἐν τούτοις τὸν αὐτὸν τρόπον ἅπας*[82] *λόγος ἐπιστηρίζεται*[83]. *ἢ ὅτι τὰ*[84] *πλείονα τῶν χερσαίων ζώων τέσσαρας πόδας ἔχουσιν*[85]. *ἢ*[86] *μάλιστα, δι' ὃν*[87] *ἄνωθεν*[88] *ὑπεσχόμεθα*[89] *λόγον εἰπεῖν· ἐπεὶ γὰρ τέσσαρες ἐν ἀριθμοῖς τέλειοι*[90] *εὑρίσκονται, ἤγουν ὁ ἐν μονάσιν ς'*[91], *ὁ ἐν δεκάσιν*[92] *κη΄, ὁ*[93] *ἐν ἑκατοντάσι ⟨υϙϛ΄⟩, καὶ ὁ ἐν*[94] *χιλιοντάσιν*[95] *⟨ηρκη΄⟩, καὶ*[96] *οἱ ἑξῆς*[96a]. *καὶ αὖθις ἡ ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις κακίαι τυγχάνουσι, τὸ δὲ μέσον ἀρετή. ἔδει δὲ πᾶν τὸ*[97] *τῶν ποδῶν ἄθροισμα τήν τε*[98] *ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν διαδρᾶσαι*[99], *τὸ δὲ*[100] *τέλειον* [101]*ἐγκολπώσασθαι εὖ ποιοῦν. οὕτω δὴ καὶ*[102] *συνέδραμε κἀκ*[103] *τῆς μέχρι τέσσαρα προκοπῆς, τὸν*[104] *τε* [105]*ἕκτον*[106] *τέλειον διὰ τὸ βραχὺ* [107]*παραλεῖψαν, τοὺς δὲ*[108] *ἑτέρους δύο*[109] *τελείους διὰ πλῆθους μέγεθος, τὸν*[110] *κη΄ καὶ τέλειον καὶ μέσον καὶ μηδὲ*[111] *σύγχυσιν*[111a] [112]*ἐμποιοῦντα τῷ λόγῳ*[113] *ἠγάπησεν. Εἰσὶ μὲν γὰρ δισύλλαβοι τέσσαρες*[114], *ὡς κατωτέρω καὶ*[115] *ἐν διαγράμματι φανή-*

[77] *ἑδραῖον* BV || [78] incipit fol. 151v S || [79] *στεραιοὶ* A, *στερροὶ* DS || [80] *γὰρ*] *καὶ* S || [81] *σῶμα τοῦ ζώου*] *τοῦ ζώου σῶμα* S || [82] *πᾶς* S, *καὶ πας* R, *καὶ πᾶς* D || [83] Ad hanc sententiam et ad eas, quae praecedunt, cum alia conferenda sunt, tum Dionysii qui fertur de pedibus tractatus initium et initium tractatus Pseudo-Moschopuli de pedibus pag. 49 sq., qui paulo correctius in multis legi videtur codicibus: veluti teste Studemundo in Veneto Marciano class. XI 1 membranaceo formae quartae minimae saeculi XIV palimpsesto (sub cuius contextu antiquior scriptura sacri argumenti saec. XI—XII latet) miscellaneo fol. 26r med. — fol. 26v med. nec non in Veneto Marciano class. XI 15 chartaceo saec. XIV—XV fol. 97v || [84] *τὰ*] *τῶν* R || [85] *ἔχουσι* R, *ἔχει* S || [86] *ἢ* om. R || [87] *ὦ* V || [88] *ἄνωθεν* hic omissum post *εἰπεῖν* legitur in S || [89] *ὑπεσχόμην* S || [90] *τέλιοι* M; *τέλοι οἱ οἱ* (sic) B || [91] *ἕκτος* PMBVARD; *ἓξ* S || [92] *μονάσιν* MBV || [93] *ὁ*] *καὶ ὁ* S || [94] verba *ὁ ἐν* om. S || [95] *χιλιοντάσι* A || [96] *καὶ* A, om. PMBVRDS || [96a] *ἐξῆς* R || [97] *πᾶν τὸ*] *τὸ πᾶν* RDS || [98] *τε* om. S || [99] *διαδράσον* A || [100] *τὸ δὲ*] *τὸ, τὲ* R; *τό τε* D; *τό, τε* S || [101] incipit fol. 232r V || [102] *καὶ* om. D || [103] *κἀκ* om. A, *καὶ* D; pro verbis *κἀκ τῆς* M habet (initio folii 111r) *Καὐτῆς δὲ* || [104] *τὸν* D || [105] incipit fol. 152r S || [106] *ς* PMD || [107] incipit fol. 142r P || [108] *τοὺς δὲ*] *τούς τε* PDS, *τοὺς τε* BMV, *τοὺς τὲ* R || [109] *δύο*] *δι' ὃ* M; *δύο* (sic) *δύο* A || [110] *τοῦ* S || [111] *μὴδὲ* vel *μὴ δὲ* PMBVADS || [111a] *σύγχησιν*? M || [112] ante *ἐμποιοῦντα* in D scriptum fuerat *ποιοῦντα*, sed postea deletum || [113] *τὸν λόγον* (superscr. ῶ ω) M || [114] *τέσσαρες*] *δ* R, *δ'* DS || [115] *καὶ*] *τὸ* M.

σεται. ἐκ τῶν[116] τεσσάρων[116a] δὲ δισυλλάβων ὀκτὼ[117] γεννῶνται[118] τρισύλλαβοι, ἢ βραχεῖαν[119] ἢ μακρὰν συλλαβὴν ἐν τῷ τέλει προσλαμβανομένων[120]. δὶς[121] τέσσαρα ὀκτώ[121a]. καὶ αὖθις ἐκ τῶν ὀκτὼ[121a] τὸν ὅμοιον τρόπον ἕτεροι τετρασύλλαβοι δεκαέξ[122], καὶ συνάγονται ὁμοῦ δ′[123], η′, ις′ οἱ πάντες κη′, ὅς[123a] ἐστι δεύτερος τέλειος. τάχα δέ[124], ὥσπερ οἱ πόδες τὴν μὲν μονάδα παρῃτήσαντο, [125]ἀπὸ δυάδος δὲ ἤρξαντο, οὕτω καὶ τὸ τούτων ἄθροισμα [126]τὸν μὲν πρῶτον τέλειον παρῃτήσατο[125], ὅς[127] ἐστιν ὁ ἕκτος[128], τῷ δὲ δευτέρῳ προσέμεινεν,[129] ὅς ἐστιν ὁ[130] κη̄′. ἣν[131] καὶ ἄλλας αἰτίας δοῦναι[131a], ἀλλ' ἀρκοῦσι καὶ αὗται πρὸς[132] μικρὰν[133] παράστασιν.

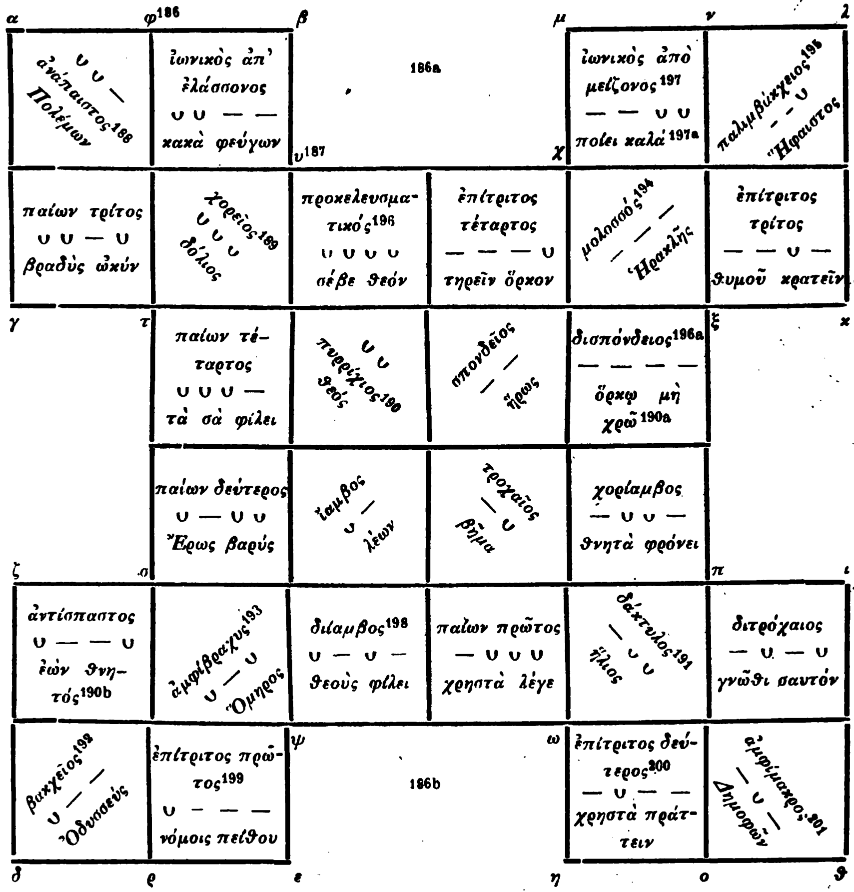
Νῦν δὲ καιρὸς ἐκθεῖναι καὶ[134] τὸ διάγραμμα, καὶ ἄλλως μὲν ἔχον[135] τινὰ γλαφυρότητα, ἣ[136] μετὰ[137] ταῦτα εἰρήσεται, μάλιστα δὲ καὶ[138] διὰ[139] τὸ εὐσύνοπτον τῆς τῶν ποδῶν[140] προκοπῆς χρήσιμον ὄν. ἔχει δὲ[141] οὕτως.[142] [143]Σκόπει[144] μὲν[145] τὸ διάγραμμα, οἵαν τὴν ἑρμηνείαν[146] κέκτηται[147]. [148]τὰ μὲν τετράγωνα τὰς λεγομένας χώρας τοῦ μέτρου σημαίνουσι[149], τὰ δὲ ἐντὸς[150] τούτων[151] ἡμικύκλια τὰς βραχείας[152] τῶν[153] ποδῶν συλλαβάς, αἱ δὲ κατ' εὐθεῖαν μικραὶ γραμμαὶ τὰς μακράς. οἶδα[154] δὲ δήπου καὶ ἐν ταῖς προσῳδίαις τὰ σχήματα ταῦτα[155] τῶν τοιούτων σημαντικά. Τὰ μὲν οὖν μέσα τέσσαρα[155a] τετράγωνα τοὺς δισυλλάβους [156]πόδας ἀπολαμβάνουσι[157]· τόν τε πυρρίχιον καὶ σπονδεῖον καὶ τὸν[158] ἴαμβον καὶ τροχαῖον, τὰς δύο ταύτας συλ-

[116] *τῶν* om. S ‖ [116a] δ̄ D ‖ [117] η̄ D ‖ [118] *γενῶνται* V ‖ [119] *βραχεῖαν* PMB ‖ [120] *προσλαμβα*(inc. fol. 230 r)*νομένων* R, *προσλαμβάνων* MBV, *προσλαμβάνοντες* S ‖ [121] *δὶς γὰρ* S ‖ [121a] η̄ PM ‖ [122] ις̄ MRD, η̄ P ‖ [123] *δὶς* M ‖ [123a] *ὅ* R ‖ [124] *δέ*] *γὰρ* S ‖ [125] verba *ἀπὸ δυάδος — παρῃτήσατο* om. AS; ceterum *παρῃτήσαντο* D ‖ [126] incipit fol. 2r B ‖ [127] *ὅ* AR ‖ [128] ϛ″ P, ϛ̄′ M, ϛ′ R ‖ [129] omnia verba quae deinceps (post *προσέμειναν*) sequuntur usque ad *βεβαμμέναι πεφύκασι* (p. 26 v. 2) omittit R ‖ [130] *ὁ* om. M. Post *ὁ* haec verba add. S: *ἕξ. τῷ δὲ δευτέρῳ* (incipit fol. 152 v) *προσέμειναν, ὅς ἐστιν ὁ* ‖ [131] *ἣν* MV ‖ [131a] *ἐκδοῦναι* S ‖ [132] *πρὸς γοῦν* DS ‖ [133] *μικρὰν τὴν* DS ‖ [134] *καὶ* om. V ‖ [135] *ἔχων* A, *ἔχοντα* D ‖ [136] *ἢ* PMBVA ‖ [137] *μετα* PVADS ‖ [138] *καὶ* om. DS ‖ [139] *διὰ* om. PMBV ‖ [140] *ποδῶν* DS, *πολλῶν* PMBVA ‖ [141] *δὲ*] *γὰρ* S ‖ [142] post *οὕτως* caput fit in PMBVA; in PMBVAD hoc loco desideratur diagramma, quod in uno codice S hoc loco sequitur, totum reliquum paginae spatium explens ‖ [143] incipit fol. 146v A ‖ [144] *κόπει* S ‖ [145] *μὲν*] *δὲ* ADS ‖ [146] *ἑρμήνειαν* D ‖ [147] *ἔχει* PMBV ‖ [148] incipit fol. 247v D ‖ [149] *σημαίνουσι* ex *σημαίνουσιν* correctum A; *σημαίνουσιν* potius quam *σημαίνουσι*? S ‖ [150] *ἐκτὸς* D ‖ [151] *τούτου* A ‖ [152] *βαχείας* M ‖ [153] *ωτ^* P ‖ [154] *οἶσθα* S (non male) ‖ [155] *ταῦτα* omittit A ‖ [155a] δ̄ D ‖ [156] incipit fol. 142v P ‖ [157] *ὑπολαμβάνουσι* MB; *ὑπολαμβανουσι* V ‖ [158] *τὸν* om. A.

λαβάς, αἵτινες καὶ ἑτέρῳ χρώματι παρὰ τοὺς τρισυλλάβους[159] *βεβαμμέναι*[160] *πεφύκασι*[161].

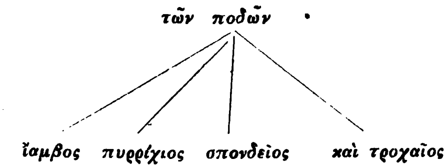
Τούτων[162] *οὖν*[163] *τῶν δισυλλάβων ποδῶν ἕκαστος*[164] *δύο τρισυλλάβους*[165] *γεννᾷ. καὶ εἰσὶν ἐν τῷ διαγράμματι οἱ*[166] *ἐξ*[167] *ἑκάστου*[168] *ἄκρου*[169] *τῶν τετραγώνων ἐξερχόμενοι*[170] *δύο ῥόμβοι, ἐν οἷς εἰσιν*[171] *οἱ*[172] *τρισύλλαβοι. καὶ ἀπὸ μὲν*[173] *τοῦ πυρριχίου οἱ δύο ῥόμβοι*[174] *γεννῶνται οἱ ἐμφέροντες*[175] *τόν τε χορεῖον καὶ ἀνάπαιστόν, ἀπὸ δὲ τοῦ σπονδείου οἱ ἕτεροι δύο οἱ ἐμφέροντες τόν τε μολοσσὸν*[176] *καὶ τὸν παλιμβάκχειον*[177], *πάλιν ἀπὸ μὲν*[178] *τοῦ ἰάμβου οἱ τὸν ἀμφίβραχυν*[179] *καὶ βακχεῖον ἐμφέροντες*[180], *ἀπὸ δὲ τοῦ τροχαίου οἱ τὸν δάκτυλον καὶ τὸν*[181] *ἀμφίμακρον*[182] *ἐμφερόμενοι*[183]· *οὕτω μὲν οὖν, ὡς καὶ ἡ ὄψις.*[184]

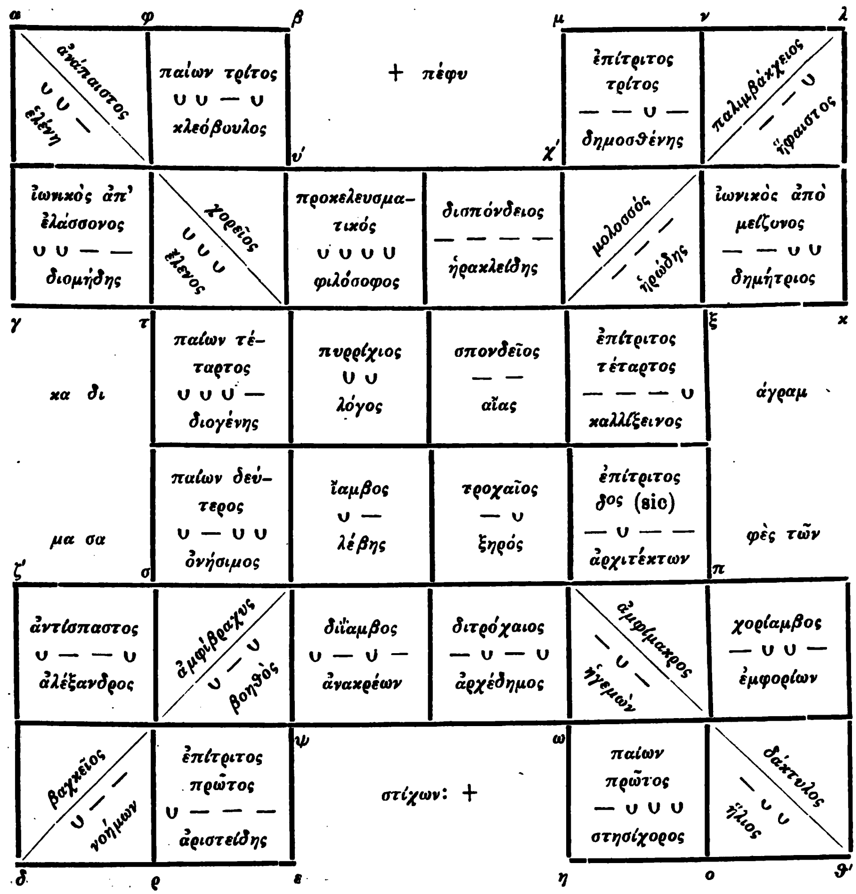
[159] *δισυλλάβους* S. Verba *αἵτινες — τρισυλλάβους* om. A || [160] *βεβαμέναι* PMVA, *βαμέναι* B || [161] *πεφύκασιν* D || [162] *οὕτως* D || [163] *οὖν*] *δὴ* A || [164] *ἕκαστοι* M || [165] *τρισυλλαβους* R || [166] *οἱ*] *οἷον* R || [167] *ἐξ* BV || [168] *εκάστου* V; *ἑκατέρου* RD || [169] *ἄκρου* om. R || [170] incipit fol. 153ᵛ S || [171] *εἰσιν* A; *εἰσι* S || [172] *οἱ* om. S || [173] *οὖν* add. R || [174] *ρόμβοι* V || [175] *ἐμφέροντες*] *φέροντες* RD || [176] *μολοσσον* R || [177] *παλιβάκχειον* D || [178] *μὲν* om. MA || [179] *ἀμφίβαχυν* M || [180] *ἐκφέροντες* PMBVA || [181] *τὸν* om. AS || [182] *ἀμφιμακρὸν* V || [183] *ἐκφερόμενοι* PMBV || [184] In R diagramma deest nullo relicto spatio. In codd. PMBVD posteriore demum loco hoc diagramma sequitur (vide infra, adnot. 217, 225, 227, 228). In codice S hoc diagramma bis pictum est: fol. 152ᵛ (conf. supra adnot. 142) et (in non paucis minutiis, quas ego silentio praetereo, discrepans) fol. 157ᵛ (post § 1ᵇ absolutam). — Diagrammata codicum PMBVS non differunt a codice A nisi eo, quod exempla verborum in A a posteriore manu (A^2) addita (*πολέμων* et *κακὰ φεύγων* etc.; haec exempla ab A^2 ex tractatu aliquo simili eius qui legitur in codice Berolinensi 'Ms. graec. Quart. 9' fol. 44 addita esse perspexit Studemund Anecd. Var. I pag. 294 adn. 4) in illis plane desunt et quod in S etiam intra diagrammatis corpus aliquot litterae singulares additae sunt (has ego non recepi); M praeterea nomina saepe falsa exhibet; nomina et schemata quattuor disyllaborum in PS non diagonaliter scripta sunt ut in A, sed ad libellam directa et ea, quae sinistra diagrammatis parte continentur trisyllaborum (*ἀνάπαιστος* etc.) non inversa scriptura, ut in A, sed ita, ut infra depinxi; litterae denique singulares angulis adscriptae, omissae in A, exstant in PMBVDS. Differentias orthographicas plerasque omitto. Eiusdem formae diagramma sed alio ordine pedes dispositos continens aliisque instructos exemplis exstat in codicis Palatini 132 saec. XVI folio 120ᵛ, qui codex foliis 89—144ᵛ extr. Hephaestionis *ἐγχειρίδιον* cum scholiis continet, ad verbum congruens cum editione principe Hephaestionis Iuntina (Florentiae a. 1526); quae quamquam diagrammatis lineis omissis certo tantum ordine pedes disposuit, tamen, cum exempla eadem sint, verisimile est idem diagramma quod in codice Palatino 132 etiam in eo codice exstitisse, ex quo Hephaestionis Enchiridion primum editum est.

[186] υ S (fol. 152v) || [186a] S (et fol. 152v et fol. 157v) hic addit verba *διάγραμμα μετρικὸν* || [186b] S (fol. 152v) hic denuo addit verba *διάγραμμα μετρικὸν* || [187] υ P, φ S (fol. 152v) || [188] *ἀνάπαιστον* MAS. — Omnia exempla pedum a posteriore manu (A²) addita A || [189] *χορεῖον* AS, *χωρεῖος* MB || [190] *πυρρίχιον* PBAS; *πυρρίχυος* M || [190a] *ορκωμὴ θρῶ?* A² || [190b] *θνητόν?* A² || [191] *δάκτυλον* AS || [192] *βακχεῖον* MAS || [193] *ἀμφίβραχυν* PBAS || [194] *μολοσσὸν* MBVAS || [195] *παλιμβάκχειον* BAS || [196] *προκελευσματικόν* MV || [196a] *δισπόνδεῖος* (sic) A || [197] *μείζωνος* BV || [197a] *κακὰ?* A² || [198] *δίαμβος* PVAS || [199] *ἄ* P || [200] *β'* P || [201] *ἀμφίμακρον* AS. — Post hoc diagramma in A in proximo folio sequitur Homeri Batrachomyomachia cum scholiis.

Longius ab hac specie distat diagramma in codice D, ubi haec fere (nam minutias in describendo hoc diagrammate non curavit Hoerschelmannus) est eius forma:

Ἐκ τῶν τεσσάρων[201] δισυλλάβων οἱ ὀκτὼ τρισύλλαβοι προέρχονται[202], οἵτινες μέσον τέμνουσι τὰ τετράγωνα[203] αὐτά, ἅπερ ῥόμβους λέγομεν[204], οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἐπείπερ οἱ τρισύλλαβοι τὸν τρία[205] ἀριθμὸν ἐμφέρουσιν, ὁ δὲ τρία τρίγωνον [206]πρῶτον[207]. καὶ ἐκ τῆς[208] τομῆς δὲ τοῦ[209] ῥόμβου καὶ[210] τοῦ[211] τετραγώνου δύο[212] τρίγωνα ὀρθογώνια γίνονται. [213]πάλιν δὲ[214] ἀπ' αὐτῶν τῶν τρισυλλάβων ποδῶν οἱ δεκαὲξ[215] τετρασύλλαβοι[216] [217]γίνονται[213] οἱ[218] καὶ αὐτοὶ[219] τῷ προτέρῳ βάμματι[220] ἐντὸς[221] κεκοσμημένοι[222], ὡς καὶ ἡ ὄψις ὁμολογεῖ. καὶ εἰσὶν οὗτοι οἱ[223] ἐξ ἑκατέρων τῶν ἐντὸς πλαγιῶν[224] τῶν εἰρημένων[225] [226]ῥόμβων[227] ἀναγεγραμμένοι[228] ἐντὸς τετραγώνων πόδες, οἷον ἐκ μὲν τῶν[229] τοῦ[230] μολοσσοῦ ἐνδοτέρων γραμμῶν ὁ τέταρτος[231] ἐπίτριτος καὶ ὁ δισπόνδειος, ἐκ δὲ τῶν τοῦ παλιμβακχείου[232] ὁ ἀπὸ μείζονος[233] ἰωνικὸς καὶ ὁ τρίτος[234] ἐπίτριτος, καὶ αὖθις ἐκ μὲν τῶν[235] τοῦ χορείου[236] ὁ προκελευσματικὸς[237] καὶ [238]ὁ τέταρτος[239] παίων, ἐκ δὲ τῶν τοῦ ἀναπαίστου [240]ὁ ἀπ' ἐλάσσονος[241] ἰωνικὸς καὶ ὁ τρίτος[234] παίων, πάλιν δὲ[242] ἐκ μὲν τοῦ δακτύλου[243] ὁ χορείαμβος[244] καὶ ὁ πρῶτος παίων, ἐκ δὲ τοῦ ἀμφιμάκρου ὁ διτρόχαιος καὶ ὁ δεύτερος[245] [246]ἐπίτριτος, καὶ αὖθις ἐκ μὲν τοῦ ἀμφιβράχεος[247] ὁ δεύτερος παίων καὶ ὁ διΐαμβος[248], ἐκ δὲ[249] τοῦ βακχείου[250]

201 δ̄ D || 202 περιέρχονται PMBV || 203 τράγωνα B || 204 ἐλέγομεν S (non male) || 205 τρία om. V; τρί B; τρίτον M || 206 incipit fol. 154^r S || 207 τρίγωνος πρῶτος codd. omnes || 208 τῆς om. S || 209 τοῦ om. S || 210 καὶ om. D || 211 τοῦ om. RS (non male) || 212 β̄ D || 213 Verba πάλιν δὲ — γίνονται om. S || 214 δὲ] ὁ R || 215 οἱ δεκαὲξ] οἱ ἓξ R, οἱ ς̄ D, δεκαὲξ PMBVS || 216 τετρασύλαβοι D || 217 incipit fol. 233^v V, in cuius initio diagramma illud exstat || 218 οἳ PVS || 219 αὐτοὶ] ἐντὸς D || 220 βάματι PMBV || 221 ἐντὸς om. D || 222 κεκοσμιμένοι V || 223 ὁ V || 224 πλαγιῶν B, πλαγίων S || 225 incipit fol. 3^r B, in cuius initio diagramma illud exstat || 226 incipit fol. 234^r V || 227 ῥόμ(incipit fol. 143^r P, in cuius initio diagramma illud exstat)βων P || 228 ἀναγεγραμ(incipit fol. 112^r M, in cuius initio diagramma illud exstat)μένοι M || 229 τῶν om. M || 230 τοῦ om. B || 231 δ̄^{ος} S || 232 παλιβακχείου D || 233 μείζωνος MV || 234 γ^{ος} D || 235 τῶν om. S || 236 χωρίου MV || 237 προκελευσμα(inc. fol. 230^v)τικὸς R || 238 incipit fol. 143^v P || 239 δ̄^{ος} DS || 240 incipit fol. 112^v M || 241 ἀπελάσσονος V, ἀπ' ἐλάσσωνος M || 242 δὲ om. RD; δὲ μὲν VM, sed in M δὲ supra lineam a M^1 || 243 δακτυλικοῦ R || 244 χορίαμβος D || 245 β^{ος} D || 246 incipit fol. 154^v S || 247 ἀμφιβράχεος an ἀμφιβραχέος incertum M || 248 δΐαμβος PBS || 249 δὲ om. S || 250 βραχείου MBV.

ὁ[251] ἀντίσπαστος καὶ ὁ πρῶτος ἐπίτριτος. Εἰσὶν οὖν οἱ[252] ἐκ τῶν τρισυλλάβων ὀκτὼ[253] προερχόμενοι πόδες καταχρηστικῶς[254] λεγόμενοι τετρασύλλαβοι δεκαέξ[255]. ἕκαστος γὰρ τῶν ὀκτὼ[256] πρὸς τῷ[257] τέλει[258] βραχεῖαν ἢ μακρὰν συλλαβὴν προσλαμβάνων δύο τετρασυλλάβους γεννᾷ. [259]καὶ συμβαίνει τοὺς πάντας[260] ις′[261] ἐκ τῶν ὀκτὼ[262] γίνεσθαι. τέσσαρες[263] δὲ[264] καὶ ὀκτὼ[265] καὶ δεκαὲξ[266] πληροῦσι τὸν δεύτερον τέλειον ἀριθμόν, ὅς[267] ἐστιν[268] ὁ εἰκοσιοκτώ[269]. ἄλλον δὲ πληρῶσαι[270] οὐκ ἂν ἠδυνήθησαν. Ταῦτα μὲν οὖν γίνεται τόνδε τὸν τρόπον.

Χρήσιμον δὲ εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν δισυλλάβων ποδῶν, διὰ[271] τί[272] μὴ[273] καὶ περαιτέρω [274]τῶν τεσσάρων[275] προύκοψαν[276]. καὶ φαμέν, ὅτι πέραιτέρω[274] προελθεῖν τῇ φύσει ἀδύνατον ἦν[277]· δύο γάρ εἰσιν[278] αἱ συλλαβαί, [279]δύο[280] δὲ καὶ οἱ χρόνοι, ὁ μακρὸς καὶ ὁ[281] βραχύς, δὶς δὲ[282] τὰ δύο τέσσαρα[283]. καὶ σαφέστερον δὲ σκόπησον τάδε[284]· αἱ δύο[280] συλλαβαὶ ἢ[285] καὶ ἀμφότεραι βραχεῖαι εἰσὶ καὶ ποιοῦσι τὸν πυρρίχιον, ἢ καὶ ἀμφότεραι μακραὶ καὶ ποιοῦσι τὸν σπονδεῖον· καὶ πάλιν ἐκ τῆς ἀμφοτέρων τῶν χρόνων[286] κοινωνίας ἢ ἡ πρώτη συλλαβή ἐστι[287] βραχεῖα[288] καὶ ἡ[289] δευτέρα[290] μακρὰ καὶ γίνεται ἴαμβος, ἢ[291] ἡ πρώτη [292]μακρὰ [293]καὶ ἡ δευτέρα[294] βραχεῖα καὶ γίνεται

[251] ὁ] δὲ ὁ S | [252] οἱ] καὶ S; καὶ οἱ RD | [253] η̄ D | [254] καταχρηστικὸς V [255] ις̄ MDS | [256] η̄ MD | [257] τὸ MBV | [258] τέλ B, τέλος MV | [259] Pro iis quae sequuntur usque ad verba τὰς πέντε χώρας (vide infra sub [324]) in S haec verba leguntur (nihil emendavi): ὡσαύτως καὶ ἕκαστος τῶν δισυλλάβων πρὸς τῶ τέλει λαμβάνων βραχεῖαν ἢ μακρὰν συλλαβὴν. γεννᾶ δύο τρισυλλάβους καὶ ὁ μὲν πυρρίχιος προσλαβὼν βραχεῖαν συλλαβὴν ἐν τῶ τέλει γεννᾶ τὸν χορεῖον. μακρὰν δὲ γεννᾶ τὸν ἀνάπαιστον. ὡσαύτως καὶ ὁ σπονδεῖος λαβὼν μακρὰν. γεννᾶ τὸν μολοσσόν. βραχεῖαν δὲ, γεννᾶ τὸν παλιμβάκχειον. ὁ δὲ τροχαῖος προσλαβὼν βραχεῖαν γεννᾶ τὸν δάκτυλον μακρὰν δὲ τὸν ἀμφί desinit fol. 154v; excidisse videtur folium aliquod | [260] πάντα B | [261] δεκαὲξ R | [262] η̄ MD | [263] τέτταρες RD | [264] δὲ om. D | [265] η̄ D | [266] ις̄ MD | [267] ὃς B | [268] ἐστὶν B | [269] εἰκοσιοκτὼ M; κη̄ VRD | [270] πληροῦσαι M | [271] δια PBVR | [272] τὸ D | [273] μὴ ex καὶ correxit R¹ | [273] μὴ D sed μ ex correctura | [274] verba τῶν τεσσάρων — ὅτι περαιτέρω habent RD, om. reliqui | [275] δ̄ (ωνι) D | [276] προέκυψαν an προέκοψαν incertum D | [277] ἦν om. R | [278] γὰρ εἰσὶν MBVD | [279] incipit fol. 234v V | [280] β̄ D | [281] ὁ supra lineam in D | [282] δῑ D | [283] δύο τέσσαρα] β̄ δ̄ D | [284] τῇδε RD (non male) | [285] εἰ M | [286] χρόνον D | [287] ἐστὶ RD | [288] βραχεία P | [289] καὶ ἡ] ἡ δὲ RD | [290] βα D | [291] ἢ] καὶ R | [292] incipit fol. 144r P | [293] incipit fol. 3v B | [294] βα D, δεύτερα R.

τροχαῖος. περαιτέρω δὲ προελθεῖν ἀδύνατον, ὥστε[295] καὶ διὰ[296] τοῦτο εἴη ἂν τὸ μὴ προελθεῖν εἰς πλείους [297]τὸν πόδα συλλαβὰς[298] ἢ μόνον εἰς[299] τέσσαρας. Ἀλλὰ ταῦτα[300] μὲν οὕτως.

[301]*Ὅρα δὲ καὶ ὅτι φυσικῇ τινι[302] τάξει καὶ οὐχ ἡμετέρᾳ καὶ αἱ ἓξ[303] χῶραι[304] ἐνθεωροῦνται[305] τῷ[306] διαγράμματι, ἃς ἔφαμεν ἔχειν τὸν στίχον καὶ τὸν ἡρωϊκὸν [307]καὶ τὸν ἰαμβικόν. ἓξ γὰρ χώρας ἐμφέρει τὸ[308] εφ[309] παραλληλόγραμμον[310], ἃ στοιχεῖα ὅρια τούτου καθεστήκασιν. ὡσαύτως[311] καὶ τὸ μο, οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τὸ αθ διαγωνίως καταγόμενον[312], καὶ τὸ λδ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἶεν ἂν[313] δεῖγμα[314] τοῦ τελείου στίχου. ἐπεὶ δέ εἰσι[314a] καὶ στίχων οἳ καὶ οὐ[315] μέχρι πέντε[316] χωρῶν[317] καταβαίνουσιν, ἀλλὰ καὶ μέχρι δύο, ὅρα καὶ[318] τούτων τὰ διαγράμματα φύσει[319] προκόπτοντα[320]. τὰ μὲν γὰρ[321] νρ καὶ χο[322] παραλληλόγραμμα τὰς πέντε[323] χώρας [324]τῶν στίχων[325] ἐμφαίνουσι[326], τὰ δὲ βσ καὶ μπ τὰς [327]τέσσαρας[328], καὶ αὖθις τὰ μὲν [329]τψ καὶ ξω τὰς[327] τρεῖς, τὰ δὲ σε καὶ ζρ τὰς δύο[330]. εἰ δέ τις ἰσχυρίζεται[331] καὶ μέχρι μονοποδίας τὰς χώρας καταβιβάζεσθαι, εἰσὶ καὶ τούτων ἐνταῦθα[332] παραδείγματα· τὰ γὰρ φυ[333], νχ[334], οω, καὶ ψρ[335] τετράγωνα τὴν μίαν χώραν ἐμφαίνουσιν[336].*

Σκόπει δὲ[337] καὶ ἑτέραν τινὰ γλαφυρότητα. τὸ τυ[338] τετράγωνον νικᾶται μονάδι ὑπὸ τοῦ σψ τετραγώνου, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ μέρει τὸ ἐναντίον τὸ πω τετράγωνον δυάδι[339] ὑπὸ τοῦ χξ. ὃ[340] δὲ πρότερον ἐπάνθανε[341] τὸ τυ[342] τετράγωνον[343] ὑπὸ τοῦ σψ τετραγώνου μόνον ὑπὸ μόνου μονάδι νικώμενον, τοῦτο αὖθις

[295] *ὥστε* D | [296] *δια* PVD | [297] incipit fol. 113ʳ M | [298] *συλλαβὼς* M | [299] *εἰς* om. RD | [300] *ταῦτα̃* (sic) M | [301] Ea quae inde ab *Ὅρα δὲ* sequuntur, cum codice B non contulit Studemund | [302] *φυσικῆ τινὶ* PD, *φυσικὴ τινὶ* MV | [303] *αἱ ἓξ* R, *ἓξ* Z, *ϛ* PMV, *αἱ* D | [304] *χώραι* V | [305] *ἐνθεωροῦνται* ex *θεωροῦνται* correctum M | [306] *τὸ* M | [307] incipit fol. 231ʳ R | [308] *το* M | [309] *εω* D | [310] *παραλληγόγραμμον* M | [311] *καθεστήκασι. ὡς δ' αὔτως* R | [312] *καταγόμενον* an *καταγώμενον* incertum D | [313] *ἂν* om. MV | [314] *δείγματα* RD (concinnius) | [314a] *δὲ εἰσὶ* PMVD | [315] *οὐ* om. RD | [316] *ε̄* D | [317] *πέντε χωρῶν*] *χωρῶν πέντε* R | [318] *καὶ* om. MV | [319] *φυσει* R | [320] *προκύπτοντα* PMVRD | [321] *γὰρ* om. V | [322] *υο καὶ χρ* libri, correxit Studemund | [323] *ε* P, *έ* MD | [324] incipit fol. 155ʳ S | [325] *στοίχων* M | [326] *ἐμφαίνουσιν* V, *ἐμφαίνοντα* S | [327] verba *τέσσαρας — τὰς* in marg. addit R¹ | [328] *δ* D | [329] incipit fol. 235ʳ V | [330] *β* D | [331] *ἰσχυρίζει* R | [332] *ἐνταῦθα τὰ* DS | [333] *υφ* S | [334] *γχ*? MD | [335] *ψς* R, *ρψ* S | [336] *ἐμφαίνουσι* PMRD | [337] *δὲ* om. S | [338] *τφ* S | [339] *διάδι* V | [340] *ὁ* PMV | [341] *ἐπάν*(incipit fol. 144ᵛ)*θανε* P | [342] *τυ* om. R; *τφ* S | [343] *τετράγωνον* om. S.

πανθάνουσι[344] *τὰ σψ, πω τετράγωνα ὑπὸ τῶν*[345] *υτ*[346], *χξ*[346a] *τετραγώνων* —[347] *τὰ δύο ὑπὸ*[348] *τῶν δύο*[349] — *μονάδι*[350] *νικώμενα*[351], *ἐπειδήπερ τὸ μὲν τυ*[352] *τετράγωνον καὶ ἀμφοτέρων τῶν σψ, πω*[353] *τετραγώνων μονάδι*[354] *ἐλείπετο, τὸ δὲ χξ καὶ ἀμφοτέρων δυάδι*[355] *περιεγένετο*[356]. *μεταδίδωσι*[357] *γοῦν τοῦτο μονάδος μιᾶς τῇ ἐλλείψει*[358] *τοῦ υτ*[359] *τετραγώνου. καὶ μετ' ἐκείνου πάλιν τῶν λοιπῶν δύο μονάδι κρατεῖ. Καὶ*[360] *ταῦτα μὲν περὶ τούτων. τῷ*[361] *δὲ ἐξετάζοντι καὶ πλείω τινὰ εὑρεθήσεται.*[362]

[344] *πανθάνασι* (vix *πανθάνουσι*) P | [345] *τοῦ* S | [346] *υτ* RD, *νυτ* PMV, om. S | [346a] *ξβχα* D | [347] incipit fol. 113ᵛ M | [348] *ὑπ'* S | [349] *δύο* om. M | [350] *τῶν δύο μονάδι*] *αὐτοῦ δυάδι* S | [351] *νι*(incipit fol. 155ᵛ)*κώμενα* S | [352] *τε* (fortasse *τω*) S | [353] *π ὡς* D | [354] *μονάδι* supra lineam in D | [355] *διάδι* V | [356] *περιἐγένετο* V | [357] *μετὰ δίδωσι* M | [358] *ἐλλήψει* MV | [359] *φτ* S | [360] *καὶ* om. RDS | [361] *τῶν* PMV | [362] Hic habet D (fol. 248ʳ) diagramma illud (conf. nos supra pag. 28).

Ad hanc paragraphum totam ea prope accedunt, quae leguntur apud Isaacum Monachum pag. 169—174; diagramma additum est pag. 244; conf. quae supra de hac re dicta sunt pag. 19 sq. Minus quidem accurate quam ea quae praecedunt posterior huius tractatus pars inde a verbis *Ὅρα δὲ καὶ ὅτι φυσικῇ τινι τάξει* (pag. 31, 4 sqq.) usque ad finem cum Isaaci verbis (pag. 173, 8—174, 24) consentit; haec enim non plane intellexisse videtur Isaacus et hanc ob causam liberius retractasse. Inscripsit Isaacus libello suo '*περὶ μέτρων ποιητικῶν*' isque incipit a verbo *μέλλοντες*. Sunt etiam quae ad verbum congruant, veluti ea quae apud Isaacum pag. 170, 13—20 leguntur; inde a *τοῦ λογικοῦ ζώου* usque ad *λογικοῦ ζώου ἐξομοιωθῆναι ποσίν* (quae eadem isdem verbis exstant apud Pseudo-Draconem); et paulo liberius ea verba, quae leguntur apud Isaacum pag. 172, 9—28, in Pseudo-Hephaestionis contextu pag. 29, 6 sqq. exstant: *πάλιν δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν τρισυλλάβων* e. q. s. usque ad verba *καὶ ὁ πρῶτος ἐπίτριτος* (pag. 30, 1). Diagramma praeterea apud Isaacum idem exstare atque in § 1ᵃ supra monui; omissa autem sunt, si Bachmannianae editioni fides habenda est, ab Isaaco pedum nomina et exempla.

⟨§ 1ᵇ.⟩[1]

[2]Ὥρα[3] δὲ καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων τούτων[4] εἰπεῖν καὶ[5] ὅθεν οὕτως[6] ἐκλήθησαν. Ἔστω δὲ πρῶτος ὁ πυρρίχιος, ὃς δοκεῖ ἀπὸ τῆς πυρρίχης, ἐνόπλου ὀρχήσεως, γεγενῆσθαι· [7]ταύτην δὲ τὴν πυρρίχην Πύρριχός τις[8] Λάκων ἐξεῦρεν[9] ἐν Λακεδαίμονι. ὁ δὲ σπονδεῖος[10], ὅτι ἐν[11] σπονδαῖς[12], ὅ ἐστι διαλλαγαῖς[13], τοιούτοις ἐχρῶντο μέτροις. ὁ δὲ[14] ἴαμβος ἀπὸ[15] Ἰάμβης[16] τινὸς γυναικὸς στίχον [17]ἐκ τοιούτων[18] ποδῶν συγκείμενον ἐκφωνησάσης[19]· φέρεται δὲ ὁ στίχος

ἄνθρωπ'[20], ἄπελθε, μὴ τάραττε τὴν σκάφην (Hippon.).

καὶ [21]ὁ τροχαῖος ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν τρεχόντων· ὡς γὰρ ἐκεῖνοι ἀπὸ μακρᾶς[22] ὁδοῦ εἰς μικρὸν καταντῶσιν[23], οὕτω καὶ οὗτος ὁ πους ἀπὸ μακρᾶς συλλαβῆς ἀρχόμενος εἰς βραχεῖαν[24] κατέληξεν. Οὕτως ἔχουσι τὰ τῶν δισυλλάβων ποδῶν ὀνόματα.

[25]Πάλιν δὲ ἐκ τῶν τρισυλλάβων χορεῖος μὲν[26] ἐκλήθη[27] ἀπὸ τοῦ ἐν χοροῖς ᾄδεσθαι τὸ[28] παλαιόν, ἢ ἀπὸ τοῦ χεῖσθαι, ὅ ἐστιν ἐξέρχεσθαι, ῥᾷον[29] διὰ[30] τοῦ στόματος· τὰ γὰρ βραχύτερα ῥᾷον ἐξέρχονται. [31]μολοσσὸς δὲ ἀπὸ τοῦ ἐν Μολοσσοῖς τοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος[32] μαντείοις ᾄδεσθαι, ἢ ἀπὸ τοῦ μολεῖν ἐν αὐτῷ ὄσσαν[33] καὶ φωνὴν[34] ἰσχυροτέραν· καὶ γὰρ ἐν τοῖς

[1] Inc. fol. 248^r D | [2] In D in folii 248^r capite diagramma illud depictum est | [3] ὤρα RS, ὅρα PMVD | [4] τόνων V | [5] καὶ om. S | [6] οὕτως om. S; τούτων PMV | [7] incipit fol. 235^v V | [8] πύρριχος τὶς PVD, πύρριχος τίς S; ceterum conf. Christophorum Brusskern 'de rerum inventarum scriptoribus graecis' (Bonnae 1864) pag. 5. 11 sq. 35 sq. | [9] λάκων ἐξεῦρεν] litterae ων ἐξ exstinctae in S | [10] σπονδεῖος] exstinctum in S; incipit fol. 231^v R | [11] ἐν ταῖς RD | [12] σποδαῖς P | [13] διαλλαγαῖς] litterae λαγαῖς fere exstinctae in S | [14] δὲ om. codd. omnes praeter S (an praeter D potius?) | [15] ἀπὸ τῆς D | [16] ἰάμβου Z | [17] incipit fol. 156^r S; folii 155^v inferior pars ad sinistram in S adeo attrita est, ut nonnulla verba plane evanuerint. Sed vacua spatia et lineae vel puncta singula docent prorsus eadem ibi scripta fuisse, quae in PMVRD. Quae non aperte ut exstincta adnotavi, si clara luce inspiciuntur, adhuc cognosci possunt | [18] τοιούτων om. PMV | [19] φωνησάσης R | [20] ν̓θρωπ' P; ἀνὴρ S | [21] incipit fol. 248^v D | [22] μικρᾶς R | [23] καταντῶσιν] post litteras κα spatium quattuor litterarum inque eo parva macula atramento effecta in P | [24] βραχείαν P | [25] incipit fol. 145^r P | [26] χορεῖος μὲν RS, χορεῖος D, χορεῖος δὲ PMV | [27] in D supra primam vocabuli ἐκλήθη litteram aliquid additum est, quod hodie legi nequit | [28] το PM, το ex τὸ factum D | [29] ῥάδιον R | [30] $\overset{\text{γρ διὰ}}{\text{ἀπὸ}}$ (sic) S^1 | [31] incipit fol. 114^r M | [32] ἀπόλλωνοις (sic) P | [33] ὄσσαν M | [34] φωνην R.

[35]μακροτέροις πλέον ἐκτείνομεν τὴν φωνήν. βακχεῖος παρὰ τὸ[36] ταῖς βάκχαις, ὅ ἐστιν[37] ἱερείαις τοῦ Διονύσου[38], τοιούτους πόδας ᾄδεσθαι. παλιμβάκχειος[39] ὁ ἐναντίος τῷ βακχείῳ. δάκτυλος[40] ἀπὸ[41] μεταφορᾶς[42] τῶν δακτύλων, ἐπειδὴ κἀκεῖνοι τὸ μὲν [43]πρῶτον ἄρθρον μέγα, τὰ δὲ[44] ἑξῆς δύο βραχύτερα πεπλουτίκασιν[45]· οἷον λώϊον[46]. ἀνάπαιστος[47] ὁ ἀναπαίων καὶ ἐναντιούμενος τῷ δακτύλῳ· οἷον Πολέμων[48]. ἀμφίμακρος δὲ καὶ ἀμφίβραχυς[49], ὅ,τι[50] σημαίνει[51] καὶ ἡ ὄψις παριστᾷ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τῶν[52] τρισυλλάβων[53] ὀκτὼ[54] ποδῶν[55].

Χρεὼν δὲ[56] ἑξῆς εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν τετρασυλλάβων. κἀκείνων γὰρ ὁ μὲν[57] προκελευσματικὸς ἀπὸ τοῦ προκαλεῖν ὠνομάσθη· αἱ κλητικαὶ[58] γὰρ τῶν εὐθειῶν ἐνιαχοῦ[59] βραχύτεραι. ὁ δὲ διςπόνδειος[60] ἀπὸ τοῦ ἐκ δύο σπονδείων συγκεῖσθαι. ὡσαύτως καὶ ὁ διτρόχαιος καὶ ὁ διΐαμβος[61] καὶ ὁ χορείαμβος[62], τροχίαμβός[63] τις[64] ὤν. καὶ ὁ[65] ἀντίσπαστος [66]ἀπὸ τοῦ ἀντισπᾶν καὶ ἐναντιοῦσθαι τούτῳ. οἱ δὲ ἰωνικοί, ὁ[67] ἀπὸ μείζονος[68] [69]λέγω καὶ[70] ὁ[71] ἀπ' ἐλάσσονος, παρὰ τὸ ἐξ[72] ἐκείνων εὑρῆσθαι πρώτως[73], λέγω δὴ τῶν Ἰώνων. καὶ οἱ τέσσαρες παίωνες[74] παρὰ τὸ[75] εἰς τὸν Παίωνα[76] Ἀπόλλωνα

[35] incipit fol. 156v S | [36] τὸ om. R | [37] ὅ ἐστιν] ταῖς S | [38] διονύσου S | [39] αλιμβάκχειος P, παλινβάκχειος MV | [40] δάκτυλος] δάκτυλος ὁ εναντίος litteris novem ultimis deletis R | [41] ἀπὸ] δὲ ἀπὸ S | [42] μετὰ φορᾶς M | [43] incipit fol. 236r V | [44] δ' S | [45] πεπλουτίκασιν ex πεπλωτίκασιν? correctum R, πεπλουτήκασιν DS; πεπλουτίκασιν, sed ι ex η facto V | [46] οἷον λώϊον om. RDS | [47] νάπαιστος P | [48] οἷον πολέμων om. DS | [49] ἀμφιβραχυς R | [50] ὅτι codices | [51] σημαίνει in versus fine est in P et lacuna 14 litterarum in initio proximi; σημαίνει cum lacuna 8 litterarum in versus fine in MV; σημαίν S sine lacuna, σημαίνει RD sine lacuna | [52] post τῶν P add. δακτύλων, sed prima iam manus hoc verbum delevit | [53] δισυλλάβων PMD, δυσυλλάβων V | [54] η̄ D, om. R | [55] ποδῶν M, ποδῶν ὀκτὼ ὑπαρχόντων R | [56] δὲ] δὲ καὶ M | [57] μὲν om. PMV | [58] συγκλητικαὶ PMV | [59] τῶν εὐθειῶν ἐνιαχοῦ] ἐνι(incipit novus versus)άχουσι τῶν εὐθειῶν S | [60] σπόνδειος MV; δισπόν(incipit fol. 157r S)δειος S | [61] δίιμβος M | [62] χορειάμβος M; χορίαμβος an χορείαμβος incertum D | [63] τροχίαμβος P, τριχίαμβος MVD, τροχείαμβος S | [64] τὶς PMVD; τίς S | [65] ὁ om. R | [66] incipit fol. 145v P | [67] ὁ om. MV | [68] μείζωνος PMV | [69] incipit fol. 232r R | [70] καὶ om. PMV | [71] ὁ om. S | [72] ἐξ V | [73] πρῶτος V | [74] παίονες PMVRD | [75] παρὰ τὸ] παρὰ τοῖς MV; ἀπὸ τοῦ S | [76] παίονα PV.

ᾄδεσθαι, ἢ ὅτι παίουσι καὶ ἐναντιοῦνται τοῖς ἐπιτρίτοις, ὅθεν[77] καὶ ὤφειλον[78] μᾶλλον [79]παίοντες καλεῖσθαι. ἀλλὰ μετεβλήθη ἡ μετοχὴ εἰς ὄνομα, ὡς καὶ[80] ὁ Αἴθων, [81]καὶ ὁ Ἀπόλλων, καὶ ὁ Αἴσων[81], καὶ τὰ ὅσα[82] ὅμοια. καὶ οἱ τέσσαρες ἐπίτριτοι ἀπὸ τῆς ἐπιτρίτου[83] ἀριθμητικῆς ἀναλογίας. ἑπτάχρονος μὲν[84] γάρ[85] ἐστιν ὁ παρὼν πούς[86], [87]τετρασύλλαβος δέ. καὶ διῃρημένων[88] τῶν[89] συλλαβῶν εἰς δύο καὶ δύο συμβαίνει τοὺς τέσσαρας χρόνους πρὸς τοὺς τρεῖς τὸν ἐπίτριτον λόγον ἔχειν. ἐπίτριτος δέ ἐστιν[90] ἀριθμὸς ὁ τὸ ὅλον ἔχων τοῦ[91] [92]πρὸς ὃν ὁ λόγος ἀριθμοῦ καὶ τὸ τρίτον ἐκείνου μόριον, ὡς ὁ τέσσαρα[93], ἔχων[92] ὅλον τὸν τρία καὶ τὸ τρίτον ἐκείνου μόριον, ὅ[94] ἐστιν ἡ μονάς.[95]

77 ὅθεν] οἵτινες R | 78 ὄφειλον PMV | 79 incipit fol. 114v M | 80 καὶ om. PMV | 81 καὶ ὁ ἀπόλλων καὶ ὁ αἴδων S, καὶ ὁ αἴσων καὶ ὁ ἀπόλλων R | 82 ὅσα om. RD | 83 ἐπὶ τρίτον D | 84 μὲν S, μέν PMVD, μὲν in margine additum est a R¹ | 85 γάρ om. PMV | 86 πούς ex ποῦς factum R | 87 incipit fol. 157v S | 88 διαιρουμένων RDS | 89 τῷ R | 90 δέ ἐστιν] δὲ ἐστὶν S | 91 τοῦ om. MV | 92 verba πρὸς ὃν ὁ λόγος — ἔχων om. V | 93 δ^{ος} S, τέταρτος RD | 94 ὁ T | 95 Finis huius tractatus fit in codd. V et S; sed in S iterum descriptum est diagramma.

De materia paragraphi 1ᵇ conf. Studemundum in Anecd. Var. I pag. 222.

DE PARTE ALTERA.

Alteram huius congeriei partem, qua paragraphi 2—45 comprehenduntur, e variis libris nulla certa ratione consutam esse eo docemur, quod non solum de eadem materia saepius variis locis agitur, veluti de pedibus in §§ 2 et 20 et alio modo in § 24, de illis quae appellantur εἴδη στίχων §§ 3 et 14 et 28, de metro heroico §§ 4 et 21 et 43 etc., sed etiam isdem saepe verbis: conf. inter se §§ 2 et 20, 3 et 14ᵇ, 4ᵃ et 21, 4ᶜ et 21 extr. et 36 extr., 7ᵇ et 23, 8ᵇ et 22ᵃ, 11ᵃ et 25, 11ᵇ et 26.

Atque quinque videntur esse libri, quibus metrica haec congeries efficitur; sunt autem hi:

Liber I: §§ 2—8[b]
cum Appendice: §§ 9—12.
Liber II: §§ 13—17
cum Appendice: §§ 18—19.
Liber III: §§ 20—23.
Liber IV: §§ 24—27.
Liber V: §§ 40—43, 28—33
cum appendicibus: §§ 34. 35. 36—38. 39. 44. 45.

LIBER I (§§ 2—8).

Nucleus huius libri constat paragraphis de pedibus (§ 2) et de quattuor illis metris Byzantinorum aetate usitatissimis, quae *τὰ πολιτευόμενα* appellantur Ps.-Heph. § 31 [b], heroico scilicet et iambico et elegiaco et anacreonteo. Heroico autem metro praemissus est tractatus de novem *εἴδεσι στίχων* (§ 3), insertus inter §§ 4[a] et 4[c] tractatus de synizesi, quae fit in eo metro, (§ 4[b]), subiunctae septem eiusdem *διαφοραί* (§ 5). Metro elegiaco duo exempla addita sunt ex Ioanne Damasceno saeculi VIII scriptore.

Quattuor illis metris caput *περὶ ποδῶν* praepositum legitur in compluribus libris de re metrica, veluti in codicis Veneti Marciani 483 foliis 64[r] — 65[v] (conf. Studemund 'Anecd. Var.' I pag. 89 sq. et annal. philol. a. 1885 pag. 753 sqq.) et in codicis Parisini 1773 foliis 98[r] — 100[r] (conf. Studemund l. c. pag. 160) et in codice R (i. e. Vaticano 1405, conf. supra pag. 10 sq.) et imprimis in Appendicibus metricis ad Dionysii Thracis artem grammaticam additis (conf. Dionysii Thracis editionem, quam curavit Gustavus Uhlig, pag. 117 sqq. et pag. XIV sqq.). Ex Appendice Dionysiana una pars libri Pseudo-Hephaestionei primi descripta videtur esse, paragraphi scilicet 4[a+c],

6^a, 7^b; altera (§§ 6^b et 8) cum scriptorum Byzantinorum et maxime Heliae Monachi libris ad eundem fontem redire; potuit quidem Pseudo-Hephaestion etiam paragraphos 4^{a+c}, 6^a, 7^b non ex ipsa Appendice Dionysiana ducere, sed e scholiis Hephaestioneis B, in quibus §§ 4^{a+c} et 6^a eadem forma exstant, § 7^b cum tractatu Harleiano optime congruens olim exstitisse videtur; conf. quae de hac materia leguntur in Anecdotis Chisianis § 6 pag. 12; sed cum accuratius Pseudo-Hephaestionis verba cum Appendice Dionysiana consentiant, nihil videtur obstare, quominus inde ea descripta esse censeamus. Atque ex illa et e scriptorum Byzantinorum libris quo modo Pseudo-Hephaestionis liber I conscriptus sit, clarissime apparet § 6, qua de eadem materia (de metro iambico) bis agitur; prior enim pars (§ 6^a) ex Appendice Dionysiana, altera (§ 6^b) ex eodem fonte atque Heliae Monachi tractatus de metris descripta est; neque conatus est auctor diversa haec elementa in unum confundere, sed qualia ea acceperat talia descripsit et iuxta posuit.

Ex paragraphis huic libro insertis paragraphus 3 suo loco mota videtur esse a scriptore; nam certe metri heroici εἴδη non ante caput de metro heroico scripta legere consuevimus, sed posteriore loco, veluti in Pseudo-Hephaestionis libro II et in Heliae et Isaaci et Pseudo-Plutarchi libris; sine ulla autem ratione capiti de pedibus εἴδη illa subiuncta videntur esse. Inter paragraphos 4^a et 4^c, quae in reliquis de re metrica libris omnibus continuo sese excipiunt, caput de synizesi quam ob causam scriptor inseruerit ignoro, item, e quo fonte id hauserit [1]. Quod metro heroico additae sunt septem eius διαφοραί (§ 5), haud male factum videtur; hoc loco εἴδη quoque scribenda erant; neque inepte metro elegiaco duo illa exempla addita sunt (§ 7^c).

Sed videamus singulas LIBRI PRIMI paragraphos.

---

[1] conf. quae infra ad § 4^b adnotavi.

⟨§ 2.⟩

Περὶ ποδῶν.

Πούς ἐστι μετρικὸν σύστημα συλλαβῶν[1], *ὁ μὲν ἁπλοῦς ἐκ δύο ἢ τριῶν, ὁ δὲ σύνθετος ἀπὸ τεσσάρων μέχρι*[2] *ἕξ. ἁπλοῖ μὲν οὖν εἰσὶ*[3] *πόδες δώδεκα, ὧν δισύλλαβοι μὲν τέσσαρες, τρισύλλαβοι δὲ ὀκτώ, τετρασύλλαβοι δὲ ιϛʹ, πεντασύλλαβοι λβʹ, ἑξασύλλαβοι ξδʹ.*

Καὶ δισύλλαβοι μὲν οἵδε· σπονδεῖος ἐκ δύο μακρῶν — — τετράχρονος, οἷον ἥρως· πυρρίχιος ἐκ δύο βραχειῶν ◡ ◡ δίχρονος, οἷον λόγος· τροχαῖος ἐκ μακρᾶς καὶ βραχείας τρίχρονος — ◡, οἷον [4]*δῆμος· ἴαμβος ἐκ βραχείας καὶ μακρᾶς τρίχρονος ◡ —, οἷον Σόλων.*

Τρισύλλαβοι δὲ ὀκτώ· δάκτυλος ἐκ μακρᾶς καὶ δύο βραχειῶν — ◡ ◡ τετράχρονος, οἷον Ἥλιος· ἀνάπαιστος ἐκ δύο βραχειῶν καὶ μακρᾶς ◡ ◡ — ⟨τετράχρονος⟩, οἷον Πολέμων· ἀμφίμακρος ἐκ μακρᾶς καὶ βραχείας[5] *καὶ μακρᾶς πεντάχρονος* [6]*— ◡ —, οἷον ἡγεμών· ἀμφίβραχυς ἐκ βραχείας καὶ μακρᾶς καὶ βραχείας ◡ — ◡ τετράχρονος, οἷον Βοηθός· βακχεῖος ἐκ βραχείας καὶ δύο μακρῶν ◡ — — πεντάχρονος, οἷον Νοήμων· παλιμβάκχειος*[7] *ἐκ δύο μακρῶν καὶ βραχείας — — ◡ πεντάχρονος, οἷον Ἥφαιστος· χορεῖος ἐκ τριῶν βραχειῶν*[8] *τρίχρονος ◡ ◡ ◡, οἷον Ἕλενος*[9]*· μολοττὸς ἐκ τριῶν μακρῶν — — — ἑξάχρονος*[10]*, οἷον Ἡρώδης.*

Τετρασύλλαβοι δεκαέξ· προκελευσματικὸς ἐκ τεσσάρων βραχειῶν τετράχρονος ◡ ◡ ◡ ◡[11]*, οἷον θεολόγος· παίων πρῶτος ἐκ μακρᾶς καὶ τριῶν βραχειῶν — ◡ ◡ ◡ πεντάχρονος, οἷον Ἡρόδοτος· παίων δεύτερος ἐκ βραχείας καὶ μακρᾶς καὶ δύο βραχειῶν ◡ — ◡ ◡ πεντάχρονος, οἷον Ὀνήσιμος· παίων τρίτος ἐκ δύο βραχειῶν* [12]*καὶ μακρᾶς*[12] *καὶ βραχείας ◡ ◡ — ◡ πεντάχρονος, οἷον Θεόδωρος· παίων τέταρτος ἐκ τριῶν βραχειῶν καὶ μακρᾶς ◡ ◡ ◡ — πεντάχρονος, οἷον Θεοφάνης· ἰωνικὸς ἀπὸ μείζονος ἐκ δύο μακρῶν καὶ δύο βραχειῶν — — ◡ ◡ ἑξάχρονος*[13]*, οἷον*

[1] *συλλαβών* M | [2] *μέχρι*] *ἢ* PM, *καὶ* T | [3] *εἶσι* M | [4] incipit fol. 146ʳ P | [5] *βραχεῖας* M | [6] incipit fol. 115ʳ M | [7] *παλινβάκχειος* M | [8] *βραχέων* PM | [9] *ἔλενος* PM | [10] *ἐξάχρονος* M | [11] ◡◡◡◡ M, ◡◡◡ P | [12] *καὶ μακρᾶς* supra lineam in P | [13] *ἐξάχρονος* M.

Δημήτριος· ἰωνικὸς ἀπ' ἐλάσσονος ἐκ δύο βραχειῶν καὶ δύο μακρῶν ∪ ∪ — — [14]*ἑξάχρονος, οἷον Κλεομήδης· χορείαμβος ἐκ μακρᾶς καὶ δύο βραχειῶν καὶ μακρᾶς* — ∪ ∪ — *ἑξάχρονος*[15], *οἷον Εὐφορίων· ἀντίσπαστος ἐκ βραχείας καὶ δύο μακρῶν καὶ βραχείας ἑξάχρονος* ∪ — — ∪, *οἷον ἀήττητος· διΐαμβος ἐκ βραχείας καὶ μακρᾶς καὶ βραχείας καὶ μακρᾶς* ∪ — ∪ — [16]*ἑξάχρονος, οἷον Ἀνακρέων· διτρόχαιος ἐκ μακρᾶς καὶ βραχείας καὶ μακρᾶς καὶ βραχείας* — ∪ — ∪ *ἑξάχρονος, οἷον Ἀρχέδημος*[17]· *ἐπίτριτος πρῶτος ἐκ βραχείας καὶ τριῶν μακρῶν* ∪ — — — *ἑπτάχρονος, οἷον Ἀριστείδης· ἐπίτριτος δεύτερος ἐκ μακρᾶς καὶ βραχείας καὶ δύο μακρῶν* — ∪ — — *ἑπτάχρονος, οἷον Εὐρυμήδης· ἐπίτριτος τρίτος ἐκ δύο μακρῶν καὶ βραχείας καὶ μακρᾶς* — — ∪ —[18] *ἑπτάχρονος, οἷον Δημοσθένης· ἐπίτριτος τέταρτος ἐκ τριῶν μακρῶν καὶ βραχείας* — — — ∪ *ἑπτάχρονος, οἷον Καλλίξεινος· δισπόνδειος*[19] *ἐκ τεσσάρων μακρῶν* — — — — *ὀκτάχρονος*[20], *οἷον*[21] *Ἡρακλείδης.*

[14] incipit fol. 146ᵛ P | [15] *ὀκτάχρονος* PM | [16] incipit fol. 115ᵛ M | [17] *Ἀρχέδημος*] *ἀρχέμηδος* PM; illud legitur et § 20 et apud reliquos de re metrica scriptores praeter codd. Monacensem 310 et Leidensem descriptos a Gustavo Uhlig in editione Dionysii Thracis (supplem. III) pag. 121 | [18] — — ∪ — in margine habet M (et P?) | [19] *δεισπόνδειος* T | [20] *ηχρονος* PT, *ηχρόνος* M | [21] *οίον* T.

Primam paragraphum hic de pedibus tractatus excipit apud Isaacum pag. 177, 33—179, 26, ita tamen ut prima verba *πούς ἐστι* e. q. s. usque ad *ἀπὸ τεσσάρων* paullum mutata in paragraphum antecedentem Isaacus transtulerit, ubi leguntur pag. 170, 5 sqq., ea autem, quae sequuntur usque ad *δισύλλαβοι μὲν οἵδε*, omiserit; praeterea alio ordine singulos pedes explicat et alia exempla epitriti quarti et dispondei affert atque Pseudo-Hephaestion.

Accuratissime autem § 2 consentit et cum ipsius Pseudo-Hephaestionis § 20 — si recesseris a nonnullis pedum exemplis et paucis verbis in § 20 omissis — et cum Appendice Dionysiana (Uhligii Supplemento III[1], ad quod Uhligius adnotavit etiam codicis Chisiani, ex quo Anecdota de re metrica

[1] Ex codice Parisino 1983, quem Uhligius l. c. excussit, derivatum esse tractatum de pedibus metricis, qui legitur in codicis Veneti Marciani CCCCLXXXIII foliis 64ʳ et 64ᵛ, dixit Studemund Anecd. Var. I pag. 89 et annal. philol. a. 1885 pag. 752 sqq.

[§ 17] edidit Mangelsdorf, lectiones), praeter exempla trochaei, amphibracheos, chorei, proceleusmatici, paeonis quarti, ionici a minore, antispasti [1].

Neque valde discrepat Anonymi tractatus de pedibus insertus scholiis ad Hermogenem 'περὶ ἰδεῶν', quem edidit Walz 'Rhetores Graeci' vol. VII pag. 988_{23}—989_{23}; in hoc proceleusmatici tantum et paeonis 1. et 2. et ionici a minore exempla discrepant, sed paeones tertius et quartus et choriambus omissi sunt, et pedes disyllabi post trisyllabos leguntur. Maxime autem id mirabile est, quod statim iteratur idem tractatus pag. 989_{24}—990_{16}, hoc uno mutato, quod pedum tetrasyllaborum octo omissi sunt.

Praeterea conferas Pseudo-Moschopuli tractatum de pedibus pag. 49 sq., ubi tamen diverso ordine pedes tractantur, neque exempla omnia eadem sunt atque Pseudo-Hephaestionis; Pseudo-Moschopulus praeterea in capitis initio de ποδῶν nominis origine nonnulla praemittit, ad Aristotelem (de animalium incessu cap. 5) provocans; eundem tractatum in codicis Veneti Marciani class. XI 1 membranacei fol. 26^r med. — fol. 26^v med. invenit Studemund, eundemque, nisi memoria me fallit, exstare etiam in Veneto Marciano class XI 15 mihi narravit.

Pedum nomina et exempla maximam partem eadem atque Pseudo-Hephaestionis exstant etiam in tractatu Harleiano pag. 317 sq., sed schemata syllabarum disyllabis tantum pedibus addita sunt et pedum ordo diversus est.

Vetustissimus denique de pedibus tractatus is est, qui legitur in Dionysii Halicarnassensis libro de compositione verborum c. XVII (ed. Schaefer pag. 218—228), sed de disyllabis tantum et trisyllabis sermo fit et alio atque apud Pseudo-Hephaestionem ordine pedes enarrantur; additae praeterea sunt de singulorum pedum natura commentationes philosophicae et rhetoricae, neque singula vocabula pedum explicationibus ut exempla adiunguntur, sed toti versus, veluti pyrrhichio hic versus: λέγε δέ συ κατὰ πόδα νεόχυτα μέλεα

[1] Nec longe distat tractatus ille, quem ex codice Laurentiano LVI 16 edidit Studemund Anecd. Var. I pag. 167 sq.

(pro *νεόχυτα* in Dionysii Thracis epitome ed. Hanow [1866] legitur *νεόλυτα*).

E simili quodam fonte atque illi, de quibus dixi, scriptorum Graecorum libri etiam ei, qui apud scriptores de re metrica Latinos exstant, tractatus de pedibus derivati videntur esse. Ad Pseudo-Hephaestionis formam proxime accedit [Caesii Bassi] breviatio pedum (conf. Keilii Gramm. Lat. vol. VI pag. 307); minus accurate cum ea congruit Diomedis pedum descriptio (conf. Keil l. c. vol. I pag. 465 de pedibus disyllabis et trisyllabis, pag. 480 sq. de tetrasyllabis); alio enim ordine pedes ab eo tractantur, atque disyllaborum et trisyllaborum exempla omissa sunt.

⟨§ 3.⟩

Εἴδη δὲ στίχων εἰσὶν θ΄·

ἰσόχρονον τὸ τὰ μεγέθη τῶν συλλαβῶν καὶ τοὺς πόδας ἀπὸ πρώτου μέχρις ἐσχάτου τοὺς αὐτοὺς ἔχον, οἷον

τὼ δ'[1] *ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοιιν*[2] (*φ* 15).

ἀπηρτισμένον τὸ τὴν δόξαν πᾶσαν ἔχον ἐν ἑαυτῷ, οἷον

ὣς εἰπὼν πυλέων ἐξέσσυτο[3] *φαίδιμος Ἕκτωρ* (*Η* 1).

ἀκέφαλον[4] *τὸ ἀπὸ βραχείας ἀρχόμενον, οἷον*

ἐπεὶ οὖν[5] *νῆάς*[6] *τε καὶ Ἑλλήσποντον*[7] *ἵκοντο* (*Ψ* 2).

[8]*λαγαρὸν τὸ κατὰ τὴν μέσην συμφωνίαν τὴν σύνθεσιν μὴ σῶζον, ὡς τὸ*

Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν[9] *ἰαχὴ πίνοντά περ ἔμπης* (*Ξ* 1).

μείουρον[10] *τὸ τὴν παρατέλευτον*[11] *βραχεῖαν*[12] *ἔχον, οἷον*

Τρῶες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως ἴδον[13] *αἰόλον*[14] *ὄφιν* (*Μ* 208).

τραχὺ τὸ τὸν ῥυθμὸν τῶν φθόγγων συνιστῶν, ὡς τὸ

τριχθά τε[15] *καὶ τετραχθὰ*[16] *διατρυφὲν*[17] *ἔκπεσε χειρός* (*Γ* 363).

[1] *τώδ'* PM | [2] *ἀλλήλοιν* M | [3] *ἐξέ . . . το* cum lacuna 2—3 litterarum P, *ἐξέ . . . . . το* cum lacuna 8 litterarum M | [4] *κέφαλον* omissa prima littera P | [5] *οὖν* PM, *δὴ* Homerus; conf. quae Studemund adnotavit Anecd. Var. I pag. 190 adn. 38 | [6] *νῆας* P | [7] *ἑλλήσποντο* P | [8] inc. fol. 147r P | [9] *ἔλαθεν* ex *ἔλαβεν* correctum M | [10] *είουρον* P | [11] *παρατέλευτόν* M | [12] *βραχείαν* PM | [13] *ἴδιον* M | [14] *αἴολον* PM | [15] *τριχθὰ δὲ* PM | [16] *τετ* ^ρ^*αχθα* P | [17] *διατριφθὲν* PM.

[18]*μαλακοειδὲς*[19] *τὸ μὴ βιαίως ἀλλ' ὁμαλῶς προσπίπτον*[20] *ταῖς ἀκοαῖς,* ⟨*οἷον*⟩

αἵματι δ' οἱ[21] *δεύοντο κόμαι χαρίτεσσιν*[22] *ὁμοῖαι* (*P* 51).

κακόφωνον τὸ πολλὰ φωνήεντα ἔχον, οἷον

φήῃ[23] *ἀθηρηλοιγὸν ἔχειν ἀνὰ φαιδίμῳ*[24] *ὤμῳ* (λ 127).

λογοειδὲς[25] *τὸ κατὰ σύνθεσιν, ὡς τὸ*

ἵππους δὲ ξανθοὺς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα (*Λ* 680).

[18] inc. fol. 116ʳ M | [19] *αλακοειδὲς* P, *μαλακοειδὴς* M | [20] *προς πίπτον* P | [21] *δὲ οἱ* P | [22] *χάριτεσσιν* M | [23] *φῆ̃C* P, *φ* cum lacuna unius vel duarum litterarum M | [24] *ἀναφαιδίμω* PM | [25] *ογοειδὲς* P.

Paragraphus 3 fere ad verbum desumpta est ex congerie illa tractatuum metrici argumenti, quae in celeberrimo codice Parisino 1983 saec. X—XI eiusque sequacibus praemissa est corpori rhetorum Graecorum; conf. Studemund Anecd. Var. I pag. 186 et annal. philol. a. 1885 pag. 754 sq. Ceterum *εἴδη* tractantur etiam apud Pseudo-Hephaestionem § 14 et § 28ᵃ.

⟨§ 4ᵃ.⟩

Περὶ τοῦ ἡρωϊκοῦ μέτρου.

Τὸ ἡρωϊκὸν μέτρον ἑξάμετρόν[1] *ἐστιν. ἓξ γὰρ χώρας ἔχει· τὰς μὲν πέντε συγκειμένας ἔκ*[2] *τε δακτύλου καὶ σπονδείου. ἐνίοτε δὲ καὶ παλιμβάκχειον καὶ ἀμφίμακρον δέχεται, καθαροὺς μέντοι καὶ ἐν τάξει δακτύλου*[3] *κειμένους. καθαροὶ δὲ εἰσίν*[4]*, ὅταν ἀπαρτίζωνται εἰς μέρος λόγου καὶ τὴν ἐπιφερομένην συλλαβὴν ἔχωσιν ἀπὸ φωνήεντος* ⟨*ἀρχομένην*⟩*, οἷος ἐστὶν*[5] *ὁ παλιμβάκχειος, ὡς τὸ*

πλάγχθη[6]*, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσεν* (α 2)·

ἀπήρτισται γὰρ εἰς μέρος λόγου τὸ πλάγχθη[7]*, καὶ* ⟨*ἡ ἑξῆς*⟩ *ἄρχεται ἀπὸ φωνήεντος τοῦ ε. ἀμφίμακρος δέ, ὡς τὸ*

οὔ τί[8] *μοι αἰτίη ἐσσί, θεοί νύ μοι αἴτιοί εἰσι* (*Γ* 164)·

καὶ γὰρ ἐνταῦθα εἰς μέρος λόγου ἀπήρτισται ἡ μοι συλλαβή, καὶ ἡ ἑξῆς ἄρχεται ἀπὸ τῆς αι διφθόγγου. ἡ δὲ ἕκτη χώρα σπονδεῖον [9]*δέχεται, ἐνίοτε δὲ καὶ τροχαῖον· ἐπὶ παντὸς γὰρ μέτρου ἀδιάφορος ἐστὶν ἡ τελευταία τοῦ ποδὸς συλλαβή.*

[1] *ἐξάμετρόν* T | [2] *ἔκ* PM | [3] *δακτύλους* M | [4] *δέ εἰσιν* P | [5] *ἐστιν* M | [6] *πλάχθη* PM | [7] *λόγου τὰ πλάχθη* PM | [8] *τι* PM | [9] inc. P fol. 147ᵛ.

Paragraphum 4ᵃ cum § 4ᶜ artissime coniungendam, paragraphum 4ᵇ autem aliunde insertam esse ea re probatur, quod in plerisque libris de re metrica paragraphum 4ᵃ statim excipit paragraphus 4ᶜ.

Intra Pseudo-Hephaestionis congeriem adeo isdem verbis repetuntur paragraphi 4^{a+c} paragraphis 21^{a+b}, ut vocabula ἡ ἑξῆς omissa in media paragrapho 4ᵃ etiam in § 21ᵃ desiderentur. Duo illa exempla Homerica paragraphi 4ᵃ etiam in paragraphi 43ᵃ initio leguntur, quae ceteroqui non nimis congruit cum § 4ᵃ. Praeterea ex initio paragraphi 4ᵃ et paragrapho 4ᶜ constat paragraphus 36, in qua reliqua paragraphi 4ᵃ pars casu quodam excidisse videtur. — Ceterum artissima cognatione §§ 4^{a+c} cognatae sunt cum eis de metro heroico tractatibus, quos enumeravit Studemund Anecd. Var. I pag. 155 ad § 2ᵃ, et cum scholiorum Hephaestioneorum B pag. 19, 6—21; minus arta cognatione cum codicis Veneti Marciani 483 (ex Parisino 1983 derivati) fol. 64ᵛ et 65ʳ (conf. Studemund l. c. pag. 89 sqq.) et cum Pseudo-Moschopulo pag. 45, qui copiosius rem tractat, omisso exemplo *πλάγχθη ἐπεὶ Τροίης* e. q. s., et cum Isaaci Monachi pag. 182, 15 sqq., qui paragraphum 4ᶜ praemittit paragrapho 4ᵃ.

⟨§ 4ᵇ.⟩

Ἔχει δὲ καὶ σ υ ν ι ζ ή σ ε ι ς τὸ τοιοῦτον μέτρον δύο. συνίζησις δὲ λέγεται, ὅταν τρεῖς μακραὶ συλλαβαὶ εἰς δύο μακρὰς[1] *ἀπαρτισθῶσιν, ἢ βραχεῖα καὶ δύο μακραὶ εἰς δύο πάλιν μακράς.* [2]*καὶ πρώτη μέν ἐστιν*[3]*, ὅταν ἡ πρώτη συλλαβή ἐστι βραχεῖα*[4] *καὶ αἱ ἐφεξῆς*[5] *δύο μακραί, καὶ συναιρεῖται ἡ βραχεῖα μετὰ τῆς μακρᾶς εἰς μίαν μακράν, καὶ γίνονται αἱ τρεῖς συλλαβαὶ δύο. ἢ ὅταν προηγοῦνται αἱ δύο μακραὶ καὶ μετ' αὐτάς ἐστι*[6] *βραχεῖα*[7]*. δευτέρα δέ, ὅταν ὦσι τρεῖς συλλαβαὶ μακραὶ καὶ συναιρεθῶσιν εἰς δύο.*

[1] *μακρᾶς* MQ | [2] incipit fol. 116ᵛ M | [3] *πρῶτο μεν ἐστίν* Q | [4] *συλλαβὴ ἐστὶ βραχεία* PM, *συλλαβὴ ἐστὶ βραχεῖα* Q | [5] *αἱ ἐφεξῆς*] *ἑξῆς* Q | [6] *μεταυτὰς ἐστὶ* PM, *μετ' αὐτὰς ἐστὶ* Q | [7] *βραχεία* PMQ.

Insipidae huius paragraphi doctrinae fons ex iis, qui adhuc editi sunt, de synizesi tractatibus cognosci non potest. Tres syllabas collaqueari posse nullo eorum docemur praeter

unum Heliodorum in Choerobosci Exegesi pag. 55, 13 sqq.; eo autem Heliodori doctrina cum Pseudo-Hephaestionis praeceptis discrepat, quod ille dicit: *τρεῖς εἰς μίαν συνεκφωνοῦνται συλλαβαί*, hic in duas eas collaqueari vult.

⟨§ 4°.⟩

Ἡρωϊκὸν δὲ μέτρον καλεῖται, ἐπειδήπερ Ὅμηρος ὁ ποιητὴς τούτῳ τῷ μέτρῳ ἐχρήσατο τὰς τῶν ἡρώων πράξεις διεξιών[1].

[1] *διεξιῶν* Q.

De hac paragrapho conf. quae supra ad § 4[a] adnotata sunt.

⟨§ 5.⟩

Τούτου δὲ τοῦ μέτρου διαφοραί εἰσιν[1] *ἑπτά·*
κατενόπλιον, ὡς τὸ
ὣς φάτο[2] *δακρυχέων*[3], *τοῦ δ' ἔκλυε πότνια μήτηρ* (*A* 357).
περιοδικόν, ὡς τὸ
οὐλομένην, ἣ μυρί'[4] *Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε*[5] (*A* 2).
Σαπφικόν, ὡς τὸ
ἄλλοι μὲν ῥὰ[6] *θεοί τε*[6a] *καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταί*[7] (*B* 2).
βουκολικόν, ὡς τὸ
ἐξ ἐπιδιφριάδος[8] *πυμάτης*[9] *ἱμᾶσι*[10] *δέδεντο*[11] (*K* 475).
ὑπόρρυθμον[12], *ὡς τὸ*
ὕβριος εἵνεκα τῆσδε, συ[13] *δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν* (*A* 214).
τέλειον[14], *ὡς τὸ*
πρὸς δέ με τὸν[15] *δύστηνον ἔτι φρονέοντ'*[16] *ἐλέησον* (*X* 59).
πολιτικόν, ὡς τὸ[17]
ἵππους δὲ ξανθὰς [18]*ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα*[19] (*A* 680).
Ἐν τούτοις καὶ τὸ[20]

[1] *διαφοραὶ εἰσὶν* Q | [2] *ὡς φάτο* Q, *φᾶτο* PM | [3] *δάκρυ χέων* P, *δάκρυχέων* Q | [4] *ἢ μύρι'* M, *ἢ μυρι'* Q | [5] *ἀχαιοῖς* (cum accentu acuto supra primum iota statim deleto) *ἄλγε' ἔθηκεν* Q | [6] *ῥά* M, *ῥα* Q | [6a] *τε* om. Q | [7] *ἱπποκοριστaὶ* P, *ἱπποκορισταί* M | [8] *ἐξεπιδιφριάδες* PMQ | [9] *πιμάτοις* Q | [10] *ἱμάσι* PM, *ἵμασι* Q | [11] *δέδοντο* PM | [12] *Ὑπόριθμον* Q | [13] *συ* Q | [14] *έλειον* omissa prima littera P | [15] *δέ με τὸν*] *δ' ἐμετὸν* Q | [16] *φρονέων* PM, *φρονέωντα* Q | [17] *το* T | [18] incipit fol. 148r P | [19] *ρ̄ καὶ ν̄* PMT | [20] verba *ἐν τούτοις καὶ τὸ* om. Q; post *τὸ* lacunam 20 litterarum habet P, lacunam 16 litterarum M, nullam lacunam T.

κλιμακωτόν[21], ὡς τὸ

ὦ μάκαρ Ἀτρείδη, μοιρηγενές, ὀλβιόδαιμον (Γ 182).

[21] κλιμακοτόν M.

De materia paragraphi 5 conf. quae ad § 13 et ad § 29 adnotavi. In plurimis tractatibus de *διαφοραῖς* septem genera tractantur; octavum, cuius in § 5 mentio fit, genus (*κλιμακωτόν*) occurrit apud Isaacum Monachum pag. 183, 29 sqq., Pseudo-Draconem pag. 140, 16 sqq., Tractatum Harleianum pag. 327, 7 sqq. Apparet paragrapho 5 contineri excerptum ex tractatu oratione uberiore conscripto.

⟨§ 6^{a}.⟩

Περὶ τοῦ ἰαμβικοῦ μέτρου.

Τὸ ἰαμβικὸν μέτρον ἔστι μὲν ἑξάμετρον[1] *τὸ*[2] *αὐτό· διαιρεῖται δὲ*[3] *εἰς δύο. καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ καλεῖται*[4] *κωμικόν τε καὶ τραγικόν, ᾧ*[5] *καὶ τῶν παλαιῶν οἱ πολλοὶ κατεχρήσαντο. δέχεται δὲ*[6] *τοῦτο ἐν μὲν τῇ πρώτῃ*[7] *καὶ τρίτῃ καὶ πέμπτῃ βάσει*[8] *πόδας ε', λέγω δὴ δάκτυλον, σπονδεῖον,* [9]*χορεῖον, ἀνάπαιστον καὶ τὸν ὁμώνυμον*[10] *ἴαμβον, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καὶ τετάρτῃ τοὺς ἀπὸ βραχείας ἀρχομένους, τουτέστι*[11] *χορεῖον, ἀνάπαιστον καὶ ἴαμβον, ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ*[12] *ἴαμβον ἢ πυρρίχιον.*

[1] ἑξάμετρον T | [2] τὸ PMT, καὶ Q | [3] δὲ PMT, om. Q | [4] καλεῖτε PT | [5] ὦ T | [6] δὲ] μέτρον (?) δὲ καὶ Q | [7] ᾱ χώρα Q | [8] βάσει om. Q | [9] incipit fol. 117^{r} M | [10] verba τὸν ὁμώνυμον om. Q | [11] τοῦτέστι Q | [12] ϛ̄' PM, ϛ̄ Q; quae sequuntur in paragraphi 6^{a} exitu et paragraphi 6^{b} initio usque ad verbum ἕξ om. Q propter homoeoteleuton.

Et in § 6^{a} et in § 6^{b} de vetustiore tantum metri iambici genere agitur, quamquam in § 6^{b} 'antiqui usus' mentio non fit; praecepta enim eadem sunt atque in § 6^{a}, ubi de genere comico et tragico agitur; hunc antiquiorem usum *διαφορὰν ἀρχαιοτέραν* appellat Pseudo-Hephaestionis paragraphus 40 (initio).

Ad verbum fere consentit § 6^{a} cum plurimis ex eis tractatibus de metro iambico, quos Studemund enumeravit Anecd. Var. I pag. 242.

⟨§ 6ᵇ.⟩

Εἰσὶ γοῦν τοῦ ἰαμβικοῦ μέτρου πόδες ἕξ· χορεῖος σπονδεῖος δάκτυλος ἀνάπαιστος πυρρίχιος[1] *καὶ ἴαμβος. μετρεῖται δὲ ὁ ἴαμβος κατὰ διποδίαν, ὅθεν καὶ τρίμετρος λέγεται.* [2]*δέχεται δέ τοι πόδας ἐν μὲν ταῖς περιτταῖς χώραις, ἤγουν πρώτῃ καὶ*[3] *τρίτῃ καὶ*[4] *πέμπτῃ, πάντας*[5] *ἀδιαφόρως χωρὶς τοῦ*[6] *πυρριχίου*[7]*, ἐν δὲ ταῖς ἀρτίαις χώραις, ἤγουν δευτέρᾳ καὶ τετάρτῃ, τοὺς ἀπὸ βραχείας ἀρχομένους καὶ μόνον χωρὶς τοῦ πυρριχίου*[8]*, ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ χώρᾳ*[9] *δέχεται πυρρίχιον*[10] *ἢ ἴαμβον διὰ τὴν ἀδιαφορίαν*[11].

[1] *πυῤῥίχιος* Q | [2] incipit fol. 41ᵛ Q | [3] *καὶ* M, om. PQ | [4] *καὶ* PM, om. Q | [5] *πάντας* Q, *πάντων* PM | [6] *τῶν* Q | [7] *πυῤῥιχίου* Q | [8] *πυρριχείου* Q | [9] *χῶρα* Q | [10] *πυῤῥίχιον* Q | [11] *ἀδιφορίαν* M.

Paragraphum 6ᵇ fere ad verbum consentire cum tractatu ex codice Ambrosiano Q 5 ord. sup. (§ 1ᵇ) edito adnotavit Studemund ad Anecd. Var. I pag. 154.

⟨§ 7ᵃ.⟩

Περὶ τοῦ ἐλεγείου μέτρου.[1]

Διὰ[2] *τί λέγεται*[3] *ἐλεγεῖον*[4]*; διότι ἔλεγοι ἐλέγοντο οἱ θρῆνοι παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς. συντίθεται δὲ ἡ λέξις παρὰ τὸ*[5] *ε̄, ὃ σημαίνει τὸν ἀνεκφώνητον στεναγμόν,* [6]*καὶ τὸ*[7] *λέγω· οἱ γὰρ θρηνεῖν ἀρχόμενοι*[8] *πρῶτον ἀφασίᾳ κατεχόμενοι στεναγμοῖς καταχρῶνται*[9]*. σημείωσαι δέ, ὅτι*[10] *τὸ ε̄ τὸ*[11] *ψιλὸν δηλωτικόν ἐστι*[12] *⟨τοῦ ἀνεκφωνήτου στεναγμοῦ⟩, τὸ δὲ αι̅*[13] *δίφθογγον*[14] *τοῦ στεναγμοῦ τοῦ*[15] *ἐκπεφωνημένου*[16]*. καὶ διεστάλη ἡ γραφή, ἵνα διδαχθῇ δι' αὐτῆς*[17] *ἡ τούτων διαφορά.*

[1] *μέτρου* om. Q | [2] *Δια* P | [3] *λέγεται* repetitum, sed statim deletum est in T | [4] *ἐλεγείον* Q | [5] *παρὰ τὸ*] *περὶ τοῦ* PMQ | [6] incipit fol. 148ᵛ P | [7] *τοῦ* Q | [8] *ἀρχώμενοι* Q | [9] *κατεχρῶνται* Q | [10] *ὅτι* PQ, om. M | [11] *τὸ* PQ, om. M | [12] *ἐστὶν* Q | [13] *τὸ δὲ α̅ι* Q, *τὸ δὲ τὸ* PM | [14] *διφθόγγου* Q | [15] *τοῦ* PQ, om. M | [16] *ἐκπεφωνουμένου* PM | [17] *αὐτῆς* Q.

Paragrapho 7ᵇ praemissa explicatio nominis *ἐλεγείου* ab ea, quae in § 7ᵃ exstat, non nimis recedens legitur etiam in tractatu Harleiano pag. 324 sq. Conf. etiam Heliam Monachum cap. III § 1, Pseudo-Moschopulum pag. 48 med.; Isaacum Monachum pag. 186, 22 sqq. (qui *ἀπὸ τοῦ ἐλ[έ]ου καὶ γόου* nomen derivat), Pseudo-Draconem pag. 161, 28 sqq.

⟨§ 7ᵇ.⟩

Τὸ δὲ ἐλεγεῖον μέτρον ἔστι[1] πεντάμετρον. πέντε γὰρ ἔχει χώρας. τὰς μὲν οὖν δύο συγκειμένας[2] ἔκ τε δακτύλου καὶ σπονδείου. ἐνίοτε δὲ καὶ[3] ἀμφίμακρον καὶ παλιμβάκχειον [4]ἐπιδέχεται[4a] ἡ πρώτη [5]καὶ ἡ δευτέρα μόνον[6,4], καθαροὺς μέντοι καὶ ἐν τάξει δακτύλου κειμένους. καθαροὶ δέ εἰσιν[7], ὅταν[8] ἀπαρτίζωνται εἰς μέρος λόγου καὶ ⟨εἰς⟩ φωνῆεν ἢ εἰς συλλαβὴν καθαρὰν λήξωσι[9] καὶ τὴν ἑξῆς ἔχωσιν[10] ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένην, οἷον ἐπὶ μὲν τοῦ ἀμφιμάκρου, ὡς τὸ

οὔ τι μοι αἰτίη[11] ἐσσί[12] (*Γ* 164),

ἐπὶ δὲ τοῦ παλιμβακχείου[13], ὡς τὸ

πλάγχθη[14], ἐπεί[15] (*α* 2).

ἡ δὲ τρίτη χώρα[16] σπονδεῖον μόνον ἐπιδέχεται, ἡ δὲ τετάρτη μόνον ἀνάπαιστον, ἡ δὲ πέμπτη ἀνάπαιστον ἢ καὶ χορεῖον μόνον· ἐπὶ παντὸς γὰρ μέτρου ἀδιάφορος ἐστὶν ἡ τελευταία τοῦ στίχου συλλαβή.

Ἔστι δὲ καὶ οὕτω μετρῆσαι· τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον πόδα χρὴ δάκτυλον ἢ σπονδεῖον ἐπιζητεῖν, ἤ[17], καθὼς προείρηται, [18]ἀμφίμακρον ἢ παλιμβάκχειον[19] θεραπευόμενον[20] [21]καὶ καθαρῶς ἐν τάξει δακτύλου κείμενον[21], καὶ μετὰ τὸν ἀπαρτισμὸν τῶν δύο τούτων ποδῶν χρὴ [22]συλλαβὴν μακρὰν ἐπιζητεῖν ἀπαρτιζομένην εἰς μέρος λόγου· καὶ μετὰ τὴν συλλαβὴν ἄλλους[23] δύο πόδας ἀπὸ δακτύλου[24] κειμένους. καὶ μετὰ τούτους τοὺς δύο πόδας χρεὼν αὖθις ἐπιζητεῖν συλλαβὴν εἰς τὸ πέρας τοῦ ἐλεγειακοῦ στίχου[25] ἢ μακρὰν ἢ βραχεῖαν[26], [27]ἐπειδή που, καθὼς προείρηται, ἐπὶ παντὸς μέτρου ἀδιάφορος ἐστὶν[28] ἡ τελευταία τοῦ στίχου συλλαβή[27].

[1] *ἐστὶ* Q | [2] *συγκείμενα* Q | [3] *καὶ* PQ, om. M | [4] verba *ἐπιδέχεται — μόνον* om. Q | [4a] *ἐπιδέχεται* (sic) *δε* PM | [5] incipit fol. 117ᵛ M | [6] post *μόνον* verba *ἀμφίμακρον καὶ παλιμβάκχειον* repetuntur in PM | [7] *δὲ εἰσὶν* Q | [8] *ὁτὰν* Q | [9] *λήξωσιν* Q | [10] *ἔχουσιν* MQ | [11] *αἴτιοι* Q | [12] *ἔσσι* Q | [13] *παλιμβάκχου* Q | [14] *πλάγχθη* PM, *πλαχθη* Q | [15] *ἐπιτροίης* Q | [16] *χῶρα* M | [17] *καὶ* Q | [18] incipit fol. 42ʳ Q | [19] *παλινβάκχειον* Q | [20] *θεραπευόμενος* Q | [21] verba *καὶ καθαρῶς — κείμενον* om. M | [22] incipit fol. 149ʳ P | [23] *ἄλλου* Q | [24] *δακτύλου μόνον* Q | [25] *στοίχου* M | [26] *βραχέαν* Q | [27] pro verbis *ἐπειδή που — στίχου συλλαβὴ* Q nihil habet nisi unum verbum *ἀδιαφόρως* | [28] *ἔστιν* M.

Paragraphus 7ᵇ modo tota, modo ex parte isdem fere verbis concepta saepius legitur in ipso Pseudo-Hephaestionis

contextu; tota quidem iteratur paragrapho 23, prior paragraphi pars usque ad ea quae in media paragrapho leguntur verba *ἡ τελευταία τοῦ στίχου συλλαβή* cum paragraphi 32 initio congruit, omissis tamen verbis *καθαροὺς μέντοι* e. q. s. usque ad *πλάγχθη ἐπεί*; initium denique usque ad verbum *παλιμβάκχειον* (ubi primum id verbum occurrit) cum § 38ᵃ.

Saepissime etiam in aliis de re metrica libris haec materia tractatur, e quorum numero ad Pseudo-Hephaestionis verba proxime accedunt ei tractatus, quos indicavit Studemund Anecd. Var. I pag. 156 (§ 3ᵃ). Apud Pseudo-Moschopulum (pag. 48 sq.) desiderantur duo illa exempla *οὔ τι μοι* e. q. s. et *πλάγχθη ἐπεί* et ultima paragraphi verba inde a verbis *ἐπειδή που* et ea, quae leguntur in quarti pedis descriptione post *ἡ δὲ τετάρτη* verba *μόνον ἀνάπαιστον, ἡ δὲ πέμπτη*; facile id quidem effici potuit ea re, quod a priore verbo *ἀνάπαιστον* ad id, quod statim sequitur, amanuensis oculi aberrabant.

⟨§ 7ᶜ.⟩

Δεῖγμα δὲ τούτου τὸ[1]

υἷα[2] *θεοῦ, μερόπων οὕνεκα*[3] *τικτόμενον*

[4]*καὶ τὸ*

ἀλλ', ἄνα, ῥητῆρας[5] *ῥύεο τῶνδε*[6] *πόνων*[4] (Ioannes Damascenus ed. Lequien-Migne III pag. 820).

1 τὸ om. Q | 2 ὗια PM | 3 εἵνεκα Q | 4 verba καὶ τὸ — πόνων om. Q | 5 ἄνα ῥυτῆρας PT, ἀναῤῥυτῆρας M | 6 ῥύεο τῶν δὲ T.

Quae in § 7ᶜ adduntur duo exempla, eorum prius exstat in Studemundi Anecd. Var. pag. 241, 24 et 245, 9, et prius et posterius ibidem pag. 196 § 9.

⟨§ 8ᵃ.⟩

Περὶ τοῦ ἀνακρεοντίου μέτρου[1].

Διὰ τί[2] *καλεῖται*[3] *ἀνακρεόντιον; ὅτι Ἀνακρέων τις*[4] *πρῶτος* [5]*τούτῳ ἐχρήσατο.*

1 μέτρου PMT, om. Q | 2 Διὰ τὶ PQ, Διατὶ T | 3 λέγεται Q | 4 τῆς P, τίς MT, τὶς Q | 5 incipit fol. 118ʳ M.

Eandem anacreontii nominis explicationem habet Isaacus pag. 191, 25 sq. cum Pseudo-Dracone pag. 167, 12 sq.

⟨§ 8^b.⟩

Ἐπιδέχονται δὲ αὐτῶν οἱ οἶκοι[1] *ἀνάπαιστον καὶ δύο ἰάμβους καὶ μίαν περιττὴν συλλαβὴν ἢ μακρὰν ἢ βραχεῖαν*[2], *οἷον*

ἀπὸ τοῦ λίθου τὸ ῥεῖθρον[3] (Bergk, Poetae lyr. III^4 337. Conf. etiam Anecd. Chisian. pag. 13).

Τὸ[4] *δὲ τούτων κουκούλιον*[5] *δέχεται τοὺς*[6] *ἐξ ἐλάττονος καὶ μείζονος, εἴτουν πυρρίχιον*[7] *καὶ σπονδεῖον, οἷον*

ἀρετῆς[8] *εὐστεφάνου*[9] *ἄνθεα*[10] *δρέψας* (conf. Anecd. Chisian. pag. 14).

Οὗτος ἐστὶν ὁ στίχος τοῦ Ἀνακρέοντος· ἡ πρώτη χώρα ἐξ ἀναπαίστου, ἡ[11] *δευτέρα καὶ τρίτη ἐξ ἰάμβου, ἡ τετάρτη μονοσύλλαβος*[12] *ἀδιάφορος, οἷον*

ἀπὸ τῆς φίλης ἐρήμου (Sophron. V 1).

Τοῦ δὲ κουκουλίου[13] *αὐτοῦ ἡ πρώτη καὶ τρίτη καὶ πέμπτη χώρα ἐκ πυρριχίου*[14], *ἡ*[11] *δευτέρα καὶ τετάρτη ἐκ σπονδείου*[15], *ἡ δὲ ἕκτη καὶ αὐτὴ ἢ ἐκ σπονδείου ἢ τροχαίου, οἷον*

Ζαχαρίου μεγάλου[16] *πάγκλυτε*[17] *κοῦρε* (Sophron. V 17).

[1] *οἱ οἶκοι* PM, litterae *ι οἶκ* foramine haustae perierunt in Q | [2] *βραχείαν* PMQ | [3] *ῥεῦμα* Q | [4] *ὸ* omissa prima littera Q | [5] *κουκούλλιον* Q | [6] *τοῦ* Q | [7] *πυρρίχειον* Q | [8] *ἀρετὴς* Q | [9] *ἐστεφάνου* PM | [10] *ἔνθεα* M | [11] *ἡ δὲ* Q | [12] *μονοσύλλαβος καὶ* Q | [13] *κουκουλλίου* Q | [14] *χῶρα ἐκ πυῤῥιχείου* Q | [15] *σπονδεῖου* Q | [16] *μεγάλω* M | [17] *πάγηλυτε*? M.

Materia paragraphi 8^b modo isdem verbis modo alia orationis forma tractata in multis exstat scriptoribus de re metrica: conf. Studemund in Anecd. Var. I pag. 157 sq., pag. 176 sq., pag. 241 sq., pag. 90 et in annal. philol. a. 1885 pag. 755 sq. (de codice Veneto Marciano CCCCLXXXIII, qui ex codice Parisino 1983 [de quo conf. Crameri Anecd. Paris. I 385] derivatus est) et Vhligii Prolegomena ad Dionys. Thrac. pag. XV sq. et vastam, quam Ioannes Baptista Pitra coacervavit, farraginem in Analect. Sacr. tom. I (Parisiis 1876) pag. LXXXVI sqq. Ab ipso Pseudo-Hephaestione materia paragraphi 8^b isdem fere verbis repetitur § 22^a; forma diversa et aliis instructa exemplis § 33^b. De eadem quidem materia, sed forma prorsus diversa agitur in tractatu Harleiano (pag. 333). Pseudo-Moschopulus denique (pag. 49) nihil nisi initium paragraphi 8^b praebet usque ad verba *λίθου τὸ ῥεῖθρον*.

LIBRI I APPENDIX (§§ 9—12).

Paragraphis 2—8 quasi unum tractatuum de re metrica corpus efficientibus subiunxit scriptor appendicem e variis fontibus perverso ordine consutam. Agitur enim paucis de catalexi (§ 9), deinde de caesuris (§ 10), tum de metro dactylico eiusque *πάθεσι* (§§ 11[a et b]), postremo de synizesi.

⟨§ 9.⟩

[1]*Ἰστέον, ὅτι, ἐὰν ἀναπαύηται*[2] *τὸ κῶλον*[3] *εἰς τέλειον πόδα, ἀκατάληκτον λέγεται, εἰ δ' ἐλλείπει*[4]*, καταληκτικὸν*[5] [6]*ὀνομάζεται.*

[1] *σημείωσαι* in margine addit M | [2] *ἀναπάβηται* M | [3] *κόλον* Q | [4] *εἰ δὲ ἐλλείπει* Q, *εἰ δ' ἐλλείπῃ* PM | [5] *κατάληκτον* Q | [6] incipit fol. 149[v] P.

Paragraphum 9 desumptam esse ex Castore rhetore (ed. Walz Rhet. Graec. III pag. 713, 10—12) docuit me Studemund, qui libri Castoris partem in codicis Veneti Marciani CCCCLXXXIII corpus scriptionum de re metrica adscitam esse demonstravit Anecd. Var. I pag. 90; conf. etiam Studemundum in annal. philol. a. 1885 pag. 757 sq.

⟨§ 10.⟩

Τομαὶ δέ[1] *εἰσι*[2] *ε'*[3]*· πενθημιμερές, ἑφθημιμερές*[4]*, τρίτη τροχαϊκή, καὶ τετάρτη, καὶ βουκολική*[5].

Καὶ πενθημιμερὲς[6] *μέν ἐστιν*[7]*, ὅταν μετὰ δύο πόδας εὑρεθῇ συλλαβὴ ἀπαρτίζουσα εἰς μέρος λόγου, οἷον*

μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος[8] (*Α* 1).

ἑφθημιμερὲς[9] *δέ ἐστιν, ὅταν*[10] *μετὰ τρεῖς πόδας εὑρεθῇ συλλαβὴ*[11] *ἀπαρτίζουσα εἰς μέρος λόγου, οἷον*

τὸν[12] *δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς* (*Α* 84 = *Ι* 307 = 606 = 643 = *Λ* 607 = *Τ* 145 = 198 = *Φ* 222 = *Ψ* 93).

[1] *δέ* om. Q | [2] *εἰσὶν* Q | [3] *ε'* scripsi, *δ'* PMQ | [4] *ἐφθημιμερὲς* PQ, *ἐφθημιμερές* M | [5] *τροχαϊκὴ: καὶ δ̄ βοκολική* Q | [6] *πενθημιμερὴς* PM, posterius *η* ex *ε* factum in M | [7] *μὲν ἐστὶν* Q | [8] *ἀχιλλῆος* Q | [9] *εφθημιμερὲς* P, *ἐφθημιμερὲς* ex *ἐφθιμιμερὲς* factum M, *Εφθημιμερὴς* Q | [10] *δὲ ἐστὶν ὅτὰν* Q | [11] *συλλαβῇ* Q | [12] *τόν* P.

τρίτη τροχαϊκή ἐστιν, ὅταν[13] ὁ δεύτερος πούς εὑρεθῇ τροχαῖος καὶ ἀπαρτίζῃ[14] εἰς μέρος λόγου τέλειον[15], οἷον

πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι[16] προΐαψεν[17] (*Α* 3).

[18]*τετάρτη τροχαϊκή, ὅταν[19] ὁ τρίτος πούς εὑρεθῇ[20] τροχαῖος εἰς τέλειον μέρος λόγου ἀπαρτίζων, οἷον*

Τρώων ῥῆξε[21] φάλαγγα, φόως δ' ἑτάροισιν ἔθηκε (*Ζ* 6).

βουκολικὴ δέ[22], ὅταν[19] μετὰ τέσσαρας πόδας εὑρεθῇ συλλαβὴ ἀπαρτίζουσα εἰς μέρος λόγου[23] τέλειον, οἷον

Ζεὺς[24] μέν[25] που τό γε[26] οἶδε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι (*Γ* 308).

Ἔστι δὲ καὶ[27] ἑτέρα[28] βουκολική, ᾗ τὰ βουκολικὰ συνεγράφησαν.

[13] *τροχαϊκὴ ἐστὶν ὁτὰν* Q | [14] *ἀπαρτίζει* PMQ | [15] *τελείου* Q | [16] *ἀΐδι* ? PM | [17] *προΐαψε* Q | [18] incipit fol. 118v M | [19] *ὁτὰν* Q | [20] *εὑρεθὴ* Q | [21] *Τρώων ῥῆξε*] *ἔρρηξα* PM, praecedente in P lacuna 18 litterarum, in M lacuna 14 litterarum; *τρώων ῥῆξε* Q | [22] *βουκολικὴ δέ*] *πέμπτη βουκολικὴ* Q | [23] *λόγου* PQ, *μέρους* M | [24] *ζεὺς* ex *ζεῦς* factum M | [25] *ἐν*, littera *μ* foramine hausta, Q | [26] *γε*] *γ'* PMQ | [27] *καὶ* om. Q | [28] *ἐτέρα* T.

Ex multis, qui supersunt, de hexametri caesuris tractatibus graecis (inter hos praecipue digna sunt quae respiciantur ea, quae in Aristidis Quintiliani liberti libri I capite 24 leguntur) et latinis proxime accedere ad Pseudo-Hephaestionis paragraphum 10 intellexit Studemund tractatum illum, quem edidit Anecd. Var. I pag. 159 (§ 2) et Anecdotorum Chisianorum paragraphum 8. In his tribus tractatibus ad caesurum *τρίτην τροχαϊκήν* illustrandam ineptum exemplum Homericum citatur, quod non debebat cum aptiore exemplo commutare Mangelsdorf (Anecd. Chis. pag. 15 sq.). Ceterum conf. Pseudo-Hephaestionis § 15 et § 30.

⟨§ 11a.⟩

Περὶ τοῦ δακτυλικοῦ μέτρου[1].

Τὸ δακτυλικὸν μέτρον ἐπιδέχεται πόδας δύο, τὸν[2] δάκτυλον καὶ τὴν συναίρεσιν τοῦ δακτύλου, λέγω δὴ τὸν σπονδεῖον. δοκεῖ δὲ ἐπὶ[3] τέλει τὸν τροχαῖον ἐπιδέχεσθαι[4], τό δὲ[5] οὐχ[6] οὕτως ἔχει, ἀλλ' ἔστιν ὁ τροχαῖος δάκτυλος ἐλλείπων μιᾷ συλλαβῇ, τῇ τελευταίᾳ.[7]

[1] Post hunc titulum Q addit: *Ἔτι περὶ τοῦ δακτυλικοῦ* | [2] *τὸ* Q | [3] *δὲ ἐπὶ*] *δ' ἐπὶ* Q | [4] *ἐπιδέχεται* Q | [5] *δ'* Q | [6] *οὐχ'* M | [7] *τελευταῖα* Q.

Accurate haec paragraphus, quacum aliquo modo comparari possunt ea, quae Marius Victorinus pag. 71, 14 sqq. tradit, cum nullo eorum, qui editi sunt, tractatuum metricorum consentit, praeter ipsum Pseudo-Hephaestionis paragraphi 25 initium; eorum enim, quae in Hephaestionis Enchiridio leguntur (cap. VII initio), sententia quidem cum § 11ᵃ congruit, sed verba discrepant, neque inest nova illa doctrina de natura trochaei in sexto hexametri pede positi.

⟨§ 11ᵇ.⟩

[1]*Πάθη δὲ αὐτοῦ*[2] *τρία μὲν κατὰ τὸ μέγεθος, τρία δὲ κατ' ἔλλειψιν*[3]. *Κατὰ μέγεθος*[4] *τό τε*[5] *λεγόμενον μακροκέφαλον καὶ τὸ προκοίλιον*[6] *καὶ τὸ μακροσκελές.*

Καὶ μακροκέφαλον μέν, ὅταν[7] *πλεονάζῃ*[8] *συλλαβὴ*[9] *κατ' ἀρχὴν*[10] *καὶ συναίρεσις γίνηται*[11] *δύο συλλαβῶν εἰς μίαν, ὡς ἐν τῷ*

χρυσέῳ[12] *ἀνὰ σκήπτρῳ*[13] (*Α* 15 = *Α* 374).

προκοίλιον, ὅταν[14] *τὸ αὐτὸ τοῦτο κατὰ τὸ μέσον πάθῃ, ὡς ἐν τῷ*

ὦ[15] *Ἀχιλεῦ*[16], *Πηλέως υἱέ* (*Π* 21 = *Τ* 216 = *λ* 478).

μακροσκελὲς δέ, ὅταν[7] *συλλαβὴ κατὰ τὸ τέλος πλεονάζῃ*[17], *ὡς ἐν τῷ*

ἀλλ' ὅτε[18] *Σούνιον ἱρὸν*[19] *ἀφικόμεθ'*[20] *ἄκρον Ἀθηνέων*[21] (*γ* 278).

Τὰ δὲ κατ' ἔλλειψιν, ὡς τὸ λεγόμενον ἀκέφαλον, λαγαρὸν καὶ τὸ[22] *μείουρον.*

ἀκέφαλον μὲν τὸ ἐλλεῖπον[23] *χρόνῳ κατὰ τὴν ἀρχήν, ὡς ἐν τούτῳ·*

ἐπειδὴ[24] *νῆάς*[25] *τε καὶ Ἑλλήσποντον*[26] *ἵκοντο*[27] (*Ψ* 2).

[28]*λαγαρὸν δὲ τὸ ἐλλεῖπον χρόνῳ κατὰ τὸ μέσον, ὡς ἐν τῷ*

βῆν εἰς[29] *Αἰόλου κλυτὰ*[30] *δώματα*[31] (*Κ* 60).

[1] Ante *Πάθη* Q exhibet hunc titulum: *Πάθη τῶν μέτρων* | [2] *αὐτοῦ*] *τούτου γίνεται* Q | [3] post *ἔλλειψιν* titulus in Q legitur hic: *Κατὰ μέγεθος πάθη·* | [4] *μέθος* (η supra) Q | [5] *τό τε*] *τότε* Q | [6] *προ*(inc. fol. 150ʳ)*κοίλιον* P | [7] *ὁτὰν* Q | [8] *πλεονάζει* M | [9] *συλλαβὴν* Q | [10] *ἀρχην* Q | [11] *γίνεται* PMQ | [12] *χρυσέων* M | [13] *ἀνὰ σκήπτρῳ*] *ἀνασκήπτρω* Q | [14] *ὅταν*] *ὁτὰν κατὰ* Q | [15] *ὦ* om. Q | [16] *ἀχιλλεῦ* PMQ | [17] *πλεονάζει* Q | [18] *ἄλλοτε* PM | [19] *ἱερὸν* PMQ, hoc vocabulum supra lineam in P | [20] *ἀφικόμεθα* Q | [21] *ἀθηναίων* PMQ | [22] *τὸ* om. Q | [23] *ἐλλεῖπον* Q | [24] *ἐπειδῆ* P, *ἐπειδὴ* ex *ἐπειδῆ* factum M, *ἐπειδη* Q | [25] *νῆας* PMQ | [26] *ἑλλήσπονται* M, *ἑλλήσποντο* Q | [27] *ἵκοντο* Q | [28] incipit fol. 119ʳ M; | [29] *βηνεῖς* PM, *βῆν' εἰς* Q | [30] *κλυτα* Q | [31] post *δώματα* Q addit versus clausulam hanc: *τὸν δ' ἐκίχανον.*

τὸ γὰρ $\overline{o}$ οὐ δύναται μακρὰν ποιεῖν[32] τὴν συλλαβήν, ἐπειδὴ μὴ ἀπήρτισται[33] εἰς μέρος λόγου.

[34]τὸ δὲ ἐλλεῖπον χρόνῳ[35] κατὰ τὸ τέλος μείουρον λέγεται[34], ὡς ἐν τῷ

Τρῶες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως[36] ἴδον αἰόλον[37] ὄφιν (*M* 208).

[32] *ποιεῖ* Q | [33] *ἀπαρτίσται* an *ἀπαρτίσθαι* incertum Q | [34] pro verbis *τὸ δὲ ἐλλεῖπον — λέγεται* haec habet Q: *Μείουρον· τὸ ἐλλεῖπον χρόνῳ κατὰ τὸ τέλος* | [35] *χρόνον* M | [36] *ὅπως* Q | [37] *αἴολον* PMQ.

Ad verbum fere eadem est § 11ᵇ atque § 26; praeterea posteriora tria *πάθη* describuntur paragrapho 17 (= Pseudo-Plutarchi cap. II). Praeter ceteros, quibus de hac materia agitur, tractatus proxime ad paragraphi 11ᵇ verba accedit Pseudo-Draco pag. 137 sq.; nec longe distant quae leguntur in codicis Veneti Marciani CCCCLXXXIII fol. 153ʳ (conf. Studemund Anecd. Var. I pag. 190 sq.), quamquam exempla in hoc codice diversa afferuntur; similia, sed copiosius exposita exstant apud Anonymum Ambrosianum (ed. Studemund Anecd. Var. I pag. 213 sq.). Qui restant de *πάθεσι* tractatus ea re inter se artius cohaerent, quod '*προκέφαλον*' *πάθος* pro '*μακροκέφαλον*' in illis legitur; sunt autem potissimum hi: Heliae Monachi Appendicis I caput II, scholia Hephaestionea B (pag. 22 sq.), Heliae Monachi Appendix II, Pseudo-Moschopulus pag. 47 sq., omnes ita, ut alio ordine rem tractent atque Pseudo-Hephaestion.

⟨§ 11ᶜ.⟩

Ἔστι καὶ[1] ἕτερον εἶδος μέτρου τετρασύλλαβον[2], προκοίλιον καλούμενον. προκοίλιον δὲ ὠνόμασται διὰ τὸ πρὸ τοῦ σώματος φέρειν κοιλίαν, ὥσπερ δὴ καὶ τινὲς τῶν ἀνθρώπων. συνέστηκε[3] δὲ ἐκ ποδῶν δύο δισυλλάβων[4], οἷον[5] σπονδείου[6] καὶ ἰάμβου.

Ὀφείλει οὖν ἔχειν[7] ἀεὶ τὰς τρεῖς χώρας ἢ σπονδείους ἢ ἐξ ἰάμβων[8], τὴν τετάρτην δέ, εἰ μὲν ὦσιν οἱ τρεῖς[9] σπονδεῖοι, ἔχειν ἐξ ἰάμβου, εἰ δὲ εἰσὶν[10] ἐξ ἰάμβων, ἔχειν ἐκ σπονδείου.

[1] *καὶ*] *δὲ* Q | [2] sic (non *ὀκτασύλλαβον*) PMQ | [3] *συνέστηκα* Q | [4] *συλλαβῶν* Q | [5] *ἤγουν* Q (concinnius) | [6] *σπονδεῖου* Q | [7] *ἔχει* Q | [8] *ἰάμβων* Q | [9] *τρεὶς* Q | [10] *εἶσιν* Q.

Haec mira *μέτρου προκοιλίου* explicatio a dactylicis versibus prorsus aliena ex fonte aliquo Byzantino a scholiis Hephaestioneis diversissimo adscita videtur esse. De versibus — —, — —, — —, ᴗ — et ᴗ —, ᴗ —, ᴗ —, — — nihil traditum inveni apud ceteros qui innotuerunt de re metrica scriptores. Vtrum ratio quaedam intercedat inter hanc doctrinam et Methodii versus, qui saeculo p. Chr. n. quarto ineunte scripsit (conf. Guilelmus Meyer 'Anfang und Ursprung der lateinischen und griechischen rythmischen Dichtung' Monachii 1884 pag. 45 sqq.) necne, peritioribus diiudicandum relinquo.

⟨§ 12.⟩

[1]Περὶ συνιζήσεως.

Συνίζησις ἐστὶ δύο συλλαβῶν εἰς μίαν συλλαβὴν ἕνωσις[2] *μηδενὸς συμφώνου ἀναμεταξὺ αὐτῶν παρεμπίπτοντος. συνίζησις δὲ γίνεται κατὰ τρόπους ἕξ·*

ἢ γὰρ τὰ[3] *δύο μακρὰ εἰς ἓν μακρὸν συνιζάνεις, ὡς τὸ*
ἢ οὐχ ἅλις[4] *ὅττι γυναῖκας* (*Ε* 349)·
ἢ τὰ δύο βραχέα ἀνθ' ἑνὸς μακροῦ παραλαμβάνεται, ὡς τὸ
πλέον[5] *ἐπὶ οἴνοπα πόντον* (*α* 183)·
ἢ τὸ μακρὸν καὶ βραχὺ εἰς ἓν μακρόν, ὡς τὸ
ληϊάδεω Ἀχιλῆος (*Α* 1)·
ἢ τὸ βραχὺ καὶ μακρὸν εἰς βραχύ[6]*, ὡς τὸ*
δενδρέῳ ἐ. φεζόμε. νοι[7] *ὄπα. λειριό. εσσαν ἱ. εἶσι*[8] (*Γ* 152)·

τὸ γὰρ δρέῳ βραχὺ ὂν καὶ μακρὸν ἀνθ' ἑνὸς βραχέος παραλαμβάνεται. ἢ οὕτω μετρήσεις[9] *καὶ δέξῃ· τὸ δεν μακρόν, τὸ δρε*[10] *βραχύ, τὸ ω καὶ ε ἀνθ' ἑνὸς βραχέος·*

ἢ δύο βραχεῖαι [11]*εἰς μίαν βραχεῖαν, ὡς ἐν τῷ*
ἀλλὰ τεὸν οὔποτε θυμὸν[12] *ἐνὶ*[13] *στήθεσσιν ἔπειθον*
(Praxilla frg. 1)·
ἢ δύο βραχεῖαι εἰς μίαν μακράν, ὡς τὸ
νέα μέν μοι κατέαξε Ποσειδάων[14] *ἐνοσίχθων* (*ι* 283).

[1] incipit fol. 150 v P | [2] *ἕνωσις* T | [3] *τὸ* M | [4] *οὐχάλις* PM | [5] *πλέων* Homerus | [6] *εἰς βραχὺ* P, om. M | [7] *δενδρέω. ε. φεζό. μενοι* PM | [8] *ἱ. εἶσι* PM | [9] *μετρίως* ? M | [10] *δὲ* PM | [11] incipit fol. 119v M | [12] *οὔ ποτεθυμον* P, *οὔ πωτε θυμὸν* M | [13] *ἐνι* PM | [14] *ποσειδῶν* PM.

ἔστι δὲ ὅπου καὶ *κοινὴ* καὶ *βραχεῖα*[15] ἀντὶ[16] *βραχείας* καὶ κοινῆς παραλαμβάνεται, ὡς ἐν τῷ

δενδρέῳ ἐφεζόμενοι[17] ὄπα λειριόεσσαν ἱεῖσιν[18] (Γ 152).

Διαφέρει δὲ συνίζησις συναλοιφῆς, ὅτι ἡ μὲν συναλοιφὴ κατὰ συναίρεσιν γίνεται, ἡ δὲ συνίζησις λέγεται μὲν ἐντελῶς, κατὰ κρᾶσιν δὲ λαμβάνεται. Γίνεται δὲ ἡ συνίζησις, ὡς εἴρηται, φωνήεντος ἐπιφερομένου[19], οὐκέτι δὲ συμφώνου.[20]

[15] βραχεία PM | [16] ἀντι M | [17] ἐφιζόμενοι P, ἐφιζομένοι cum accentu acuto supra prius ο deleto M | [18] ἰεῖσιν PM | [19] φωνείεντος ἐπὶ φερομένου T | [20] οὐκέτι δὲ συμφώνου PT, om. M | [20] In συμφώνου exit codicis P fol. 150^{v}, folia 151 et 152 in P scriptura vacua sunt.

Paragraphus 12 ex duabus partibus consuta esse videtur. Quarum prior inde ab initio pertinet usque ad quartum synizesis genus (des.: τὸ $\overline{ω}$ καὶ $\overline{ε}$ ἀνθ' ἑνὸς βραχέος); haec prior pars tamquam integer tractatus exstat in codice Veneto Marciano CCCCLXXXIII (ed. Studemund Anecd. Var. I pag. 191 § 5^{c}). Materia ex Hephaestionis Enchiridii capite II neglegenter (conf. πλέον in secundo synizesis genere pro πλέων perperam positum) deprompta est.

Posterior pars derivata esse videtur ex tractatu aliquo, qui et ipse Hephaestionei enchiridii capite II usus erat, non nimis dissimili eius, quem Studemund edidit Anecd. Var. I pag. 244 num. 8^{b}).

Ceterum de synizesi agitur apud Pseudo-Hephaestionem § 31^{a} et § 4^{t}.

(Reliqua propediem edentur in Dissertationum Philologicarum Argentoratensium volumine X).